

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Obnova řízení

Pavλίna Kleisnerová

Plzeň

2018

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Pavčina KLEISNEROVÁ**
Osobní číslo: **R13M0088P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Název tématu: **Obnova řízení**
Zadávající katedra: **Katedra trestního práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Obnova řízení z pohledu historie
3. Obnova řízení
4. Obnova řízení z pohledu judikatury
5. Komparace s vybranou právní úpravou
6. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

- Šámal, P., Musil, J., Kuchta, J. a kol. Trestní právo procesní. 4. přepracované vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, 1053s.
- Fenyk, J., Císařová, D., Gřivna, T., a kol. Trestní právo procesní, 6. vydání, Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, 928s.
- Jelínek, J., a kol. Trestní právo procesní. 4. vydání, Praha: Leges, 2016, 848s.
- Šámal, P. a kol. Trestní řád II. Ô 157 až 314s. Komentář. 7.vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, 1844s.
- Vantuch, P., Trestní řízení z pohledu obhajoby. 1.vydání. Praha: C.H.Beck, 2014, 1072s.

Vedoucí diplomové práce:

Doc. JUDr. Jan Kocina, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce:

8. února 2017

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2018

Doc. JUDr. Jan Paříly, CSc.
děkan

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

V Plzni dne 3. srpna 2017

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji tímto, že jsem diplomovou práci na téma Obnova řízení zpracovala samostatně a veškeré prameny a zdroje, z nichž jsem při psaní práce čerpala, jsem řádně citovala a uvedla je v seznamu použité literatury.

V dne

.....

Pavčina Kleisnerová

Děkuji tímto doc. JUDr. Janu Kocinovi, Ph.D. za jeho vstřícnost a odborné rady během psaní této diplomové práce. Současně také děkuji svým blízkým za podporu a trpělivost během celého studia.

Obsah

1. Úvod aneb proč právě obnova řízení.....	9
1.1 Úvodem k opravným prostředkům	11
1.2 Řádné opravné prostředky	12
1.2.1. Odvolání.....	12
1.2.2. Stížnost.....	13
1.2.3. Odpor	14
1.3. Mimořádné opravné prostředky.....	14
1.3.1. Dovolání.....	15
1.3.2. Stížnost pro porušení zákona	16
1.3.3. Obnova řízení	17
2. Obnova řízení z pohledu historie.....	18
2.1 Historický vývoj do r. 1850	18
2.2 Vývoj v letech 1850 – 1948.....	18
2.3 Vývoj obnovy řízení po roce 1948	21
3. Obnova řízení	25
3.1. Charakteristické rysy a podstata obnovy řízení	25
3.2. Specifické principy a zásady obnovy řízení	26
3.3. Předmět a důvody obnovy řízení	29
3.4. Subjekty oprávněné k podání návrhu na obnovu řízení.....	35
3.5. Vyloučení obnovy.....	37
3.6. Iudicium rescidens	38
3.6.1 Příslušnost soudu.....	39
3.6.2 Projednání návrhu na povolení obnovy řízení	41
3.6.3 Rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy řízení	42
3.7 Iudicium rescissorium.....	45
3.7.1 Náhrada škody.....	48
3.8 Obnova řízení v jiných odvětvích českého práva	48
3.8.1 Obnova řízení v občanském právu procesním	48
3.8.2 Obnova řízení ve správním právu	49
4. Obnova řízení z pohledu judikatury.....	52
4.1 Obecně o judikatuře.....	52

4.1 Nálezy a usnesení Ústavního soudu ČR	52
4.2 Rozhodnutí a stanoviska ostatních soudů	55
5. Komparace s vybranou právní úpravou	57
6. Závěr	61
Cizojazyčné resumé.....	62
Použité prameny	63
Literatura.....	63
Judikatura.....	64
Internetové zdroje	64
Právní předpisy	64
Časopisy.....	65

Seznam použitých zkratk

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník	TZ
Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád.....	TŘ
Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže.....	ZSVM
Listina základních práv a svobod č.2/1993 Sb.....	LZPS
Úmluva.....	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod publikovaná pod č. 209/1992 Sb.
OSPOD.....	orgán sociálně-právní ochrany dětí
SŘ.....	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

1. Úvod aneb proč právě obnova řízení

Studium trestního práva znamená pro mnoho studentů seznámení se s nemalým množstvím právních předpisů a čtyři semestry náročného studia, které musí „přetrpět“. Pro mě však znamenalo předmět, na jaký se můj zájem upíral již od prvního ročníku. O trestné činy, osobnost pachatele, motivy, vyšetřování a rozplétání i zvláště závažných zločinů jsem se zajímala již za dob studia na střední škole. Pozorovat trestní řízení a jeho vývoj nejen na území České republiky bylo také důvodem, proč jsem si hned v prvním ročníku studia na Fakultě právnické ZČU vybrala povinně volitelný předmět Trestní právo v historickém vývoji s doktorem Knollem, což bylo velmi zajímavé a předmět ještě více vzbudil zájem o trestní právo jako takové. Můj zájem mohl vzbudit i můj dědeček, který za minulého režimu působil jako vojenský soudce, a byť s tehdejším režimem nesouhlasil, i v těžkých dobách si dokázal zachovat svou nestrannost. V pozdější době působil jako předseda trestního senátu na Nejvyšším soudě v Brně.

Již déle než rok docházím na praxi do menší advokátní kanceláře v Praze a setkávám se tak s právem v jeho praktické podobě. Sice poměrně zřídka ale přeci se také dostanu k trestním případům, které mě vždy velice zaujmou a pracuji na nich s maximální pečlivostí a obezřetností. Obnova řízení není sice „denním chlebem“ advokátů, nicméně o to zajímavější je.

Ať již hovoříme o řízení správním nebo občanském soudním řízení, v každém řízení lze hovořit o určité míře výskytu chyb, neboť lidská bytost, v našem případě orgány činné v trestním řízení tj. policejní orgány, státní zástupce a soud, není bezporuchový stroj. Ovšem v trestním řízení, a obecně v trestním právu stojícím na zásadě ultima ratio, kde dochází k zásahu do základních lidských práv člověka, je logické, že tolerance k určité chybovosti by měla nulová, proto je nutné, aby ve vyspělém právním státu byl velmi propracovaný systém opravných prostředků, který by co nejvíc znemožnil výskyt chyb a pokud k nim již dojde, musí existovat systém oprav. Přeci jen je potřeba se zamyslet nad srovnáním, když chybu udělá běžný občan a spáchá tím tak trestný čin a kdy chybu udělá orgán činný v trestním řízení, který je znalý právních předpisů a postupů v dané věci, je to srovnání s nesrovnatelnými důsledky. I tato skutečnost byla důvodem pro výběr tohoto tématu na diplomovou práci.

Tato práce je rozdělena na šest kapitol. V úvodu se věnuji důvodům výběru tohoto tématu, opravným prostředkům, jejich rozdělení a jednotlivým opravným prostředkům. V druhé kapitole se budu soustředit na historii právního institutu obnovy řízení. Třetí kapitola se věnuje obnově řízení jako takové – z pohledu platné právní úpravy, principům, postavení obnovy řízení mezi ostatními opravnými prostředky a základním otázkám – příslušnost soudu, kdo je oprávněn podat návrh, řízení o obnově a následně řízení obnovené. Ve čtvrté kapitole se věnuji obnově řízení z pohledu judikatury, ve které upozorňuji na stěžejní judikáty tohoto právního institutu, zmiňuji zejména nálezy Ústavního soudu České republiky a další právně významná rozhodnutí, na která je třeba upozornit v této problematice. V páté kapitole se věnuji komparaci platné právní úpravy v České republice s právní úpravou na Slovensku. Poslední kapitolou je závěr, který obsahuje shrnutí nejdůležitějších aspektů této diplomové práce.

Za cíl této diplomové práce si kladu zejména kritické hodnocení současné platné právní úpravy v České republice, analýzu případných nedostatků a úvahu de lege ferenda.

Obnova řízení je stále aktuálním, atraktivním a bezesporu důležitým tématem. Tento právní institut představuje totiž jeden z mimořádných opravných prostředků v rámci trestního řízení a stojí v jeho konečné fázi.

1.1 Úvodem k opravným prostředkům

Opravný prostředek představuje dispozitivní právní nástroj, který může, ale nemusí být využit osobou oprávněnou k jeho podání a to v zákonem stanovené lhůtě. V opravném řízení dochází k přezkoumávání rozhodnutí vydaných orgány činnými v trestním řízení a to z důvodů, které jsou uvedeny v zákoně. Podáním opravného prostředku je napadáno rozhodnutí a je zpochybňována jeho správnost a to skutková, právní popř. procesní za účelem nápravy vadného stavu zrušením rozhodnutí nebo jeho nahrazením jiným rozhodnutím, anebo opětovného projednání věci orgánem, který vadné rozhodnutí vydal.

Základní rozdělení opravných prostředků je na řádné a mimořádné a to podle toho, zda směřují proti pravomocnému či nepravomocnému rozhodnutí. Taxativní výčet opravných prostředků je v trestním řádu uveden následovně:

- stížnost - § 141 a násl.
- odvolání - § 245 a násl.
- odpor - § 314g a násl.
- dovolání - § 265a a násl.
- stížnost pro porušení zákona - § 266 a násl.
- obnova řízení - § 277 a násl.¹

Císařová ještě uvádí jeden opravný prostředek v trestním řádu, který stojí oproti uvedeným poněkud mimo, a to v souvislosti ve styku s cizinou. Jedná se o přezkoumání rozhodnutí Nejvyšším soudem z podnětu ministra spravedlnosti v řízení o vydání do ciziny, přičemž důvodem jsou pochyby o správnosti rozhodnutí.²

Opravné prostředky jsou uplatňovány jak proti rozsudkům, tak samozřejmě i proti usnesením. Dle uplatňovaného principu se opravné prostředky dělí na ty, u nichž dochází k přezkoumání reviznímu a na ostatní. Provedení revizního principu spočívá v tom, že orgán, který rozhoduje o opravném prostředku, přezkoumává správnost veškerých výroků rozhodnutí,

¹ CHMELÍK, J., *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 9788073804886. s. 356.

² CÍSAŘOVÁ, D. a kol., *Trestní právo procesní*. Praha: Linde, 2002. s. 477.

proti nimž je prostředek namířen. Opravné řízení v České republice je založeno na kombinaci kasace a apelace a apelační princip je princip určující.³

1.2 Řádné opravné prostředky

Náležitě zjištění skutkového stavu věci, správné právní posouzení a následně vydání rozhodnutí bez právních i věcných vad, to jsou nezbytné předpoklady pro dosažení a naplnění účelu trestního řízení. Přezkum rozhodnutí a náprava případných vad je bezprostředním účelem opravných prostředků. Širším účelem potom rozumíme sjednocení výkladu zákonů a zevšeobecnění poznatků rozhodovací praxe.⁴

Řádné opravné prostředky jsou v podstatě procesní úkony, které směřují proti rozhodnutím, která dosud nenabyla právní moci. Není zde tedy překážka *rei iudicatae*. Pro podání opravných prostředků platí přiměřeně ustanovení o podání § 59 odst.4 TR.

1.2.1. Odvolání

Odvolání je řádným opravným prostředkem a je přípustné proti všem rozsudkům soudů prvního stupně, přičemž právo využít tento opravný prostředek je poskytnut širokému okruhu osob. Dalším charakteristickým rysem je dostatečně dlouhá lhůta pro jeho podání, která činí 8 dní. Pro odvolání je dále typický devolutivní účinek, neboli že o opravném prostředku rozhoduje nadřízený orgán, přičemž tento účinek je bezvýjimečný. Odvolání není zatíženo zbytečným formalizmem a důvody nejsou nijak zvláště omezeny nebo vymezeny a soud je vázán pouze těmito důvody. Dále je zde odvolateli poskytnuto náležité poučení.

Při odvolání platí zákaz *reformationis in peius* – zákaz změny k horšímu - odvolací soud nemůže změnit rozsudek v neprospěch, pokud rozsudek soudu prvního stupně byl zrušen v důsledku odvolání podaného ve prospěch. Tímto je zaručena maximální svoboda odvolacího práva.

Podáním odvolání v podstatě dochází ke kontrole rozhodovací činnosti soudů první instance a druhotně dochází i ke sjednocování judikatury. U odvolání

³ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 604-607.

⁴ CHMELÍK, J., *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 9788073804886. s. 364.

se uplatňuje princip výrazně apelační s prvky kasace.⁵ Oproti stížnosti má odvolání bezvýjimečně suspenzivní neboli odkladný účinek.⁶ Práva na odvolání se může osoba oprávněná vzdát a to po vyhlášení rozsudku. Co se týče vzetí odvolání zpět, je to možné do doby, než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě.⁷

1.2.2. Stížnost

Stížnost je jediným řádným opravným prostředkem směřujícím proti usnesení a není přípustná proti každému usnesení – např. nemůže směřovat proti obžalobě a dále proti formám postupu a rozhodování orgánů činných v trestním řízení (nařízení, opatření, příkaz).⁸ Je zde omezenější okruh osob oprávněných k podání stížnosti a také kratší lhůty. Stížnost může směřovat proti každému usnesení policejního orgánu. Proti usnesení soudu a státního zástupce lze podat stížnost tehdy, pokud to zákon výslovně připouští a pokud bylo rozhodnutí vydáno v prvním stupni. Stížnost musí být podána ve lhůtě tří dnů od oznámení usnesení orgánu, vůči němuž stížnost směřuje. Co se týče suspenzivního účinku stížnosti, § 141 odst. 4 TŘ uvádí, že stížnost ho má pouze tam, kde to zákon výslovně stanovuje.

Podat stížnost může osoba, proti níž dotčené usnesení směřuje, tedy ta, o jejíž právech a povinnostech se rozhoduje, nebo osoba, která k němu dala podnět, popř. též státní zástupce proti usnesení soudu.⁹ Práva na podání stížnosti se oprávněná může výslovně vzdát, je možné i zpětvzetí již podané stížnosti a to do doby, než je o ní rozhodnuto.

Stížností může být napadena nesprávnost některého z výroků, popř. porušení ustanovení o řízení, které usnesení předcházelo, čímž mohla být způsobena právě nesprávnost výroku.¹⁰

Stížnosti může vyhovět sám orgán, který vydal napadené usnesení, a to v rámci samoopravy neboli autoremedury, z čehož vyplývá, že zde oproti

⁵ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 611-612.

⁶ CHMELÍK, J., *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 9788073804886. s. 375.

⁷ CHMELÍK, J., *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 9788073804886. s.378.

⁸ ŠÁMAL, P. a kol., *Trestní řád. II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 9788074004650. s. 1082.

⁹ CHMELÍK, J., *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 9788073804886. s. 367.

¹⁰ CHMELÍK, J., *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 9788073804886. s. 370.

odvolání není devolutivní účinek. Nicméně aby došlo k autoremeduře, musí být splněny následující podmínky: podání opravného prostředku včas, oprávněnou osobou, dále přípustnost stížnosti, existence důvodů pro její plné vyhovění, nedotčenost práv jiné procesní strany v případě změny usnesení a v neposlední řadě zde musí být souhlas státního zástupce.¹¹

Pokud není stížnost zamítnuta a její vyhověno, dojde ke zrušení rozhodnutí, přičemž nadřízený orgán buď rozhodne sám ve věci, nebo podřízenému orgánu nařídí nové jednání. Platí zde zákaz změny k horšímu.

Ke stížnosti se v souvislosti s obnovou řízení vracím ve třetí kapitole v části pojednávající o rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy řízení.

1.2.3. Odpor

Odpor je řádným opravným prostředkem, který směřuje proti trestnímu příkazu. Lhůta pro podání je shodná jako u odvolání, tedy osm dní. Podáním odporu se automaticky ruší příkaz (za předpokladu, že je podán oprávněnou osobou, ve lhůtě a splňuje zákonem stanovené předpoklady) a je nařízeno hlavní líčení. Nedochozí tedy ke zproštění obžaloby, upuštění od potrestání ani zrušení jednotlivého výroku v trestním příkazu.¹²

Trestní příkaz je zvláštním typem rozhodnutí, uplatňuje se v řízení před samosoudcem tam, kde je skutkový stav spolehlivě prokázán opatřenými důkazy a lze jím uložit pouze taxativně vyjmenované druhy trestu uvedené v § 314e odst. 2 TR. Nepodáním odporu dochází ke vzdání se práva obviněného na projednání věci v hlavním líčení a trestní příkaz se stává pravomocným a vykonatelným.

1.3. Mimořádné opravné prostředky

Předpokladem stability rozhodnutí, která nabyly právní moci, je především jejich nezměnitelnost. I když dojde k přezkoumání rozhodnutí řádným opravným prostředkem, nelze nikdy vyloučit, že toto rozhodnutí není stíženo vadou, pro kterou by závaznost a nezměnitelnost znamenala ohrožení správného a zejména spravedlivého rozhodování.

¹¹ CHMELÍK, J., *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 9788073804886. s. 371.

¹² <https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/trestni-prikaz-25119.html>

Prolomení právní moci rozhodnutí umožňují mimořádné opravné prostředky, kterými jsou dovolání, stížnost pro porušení zákona a obnova řízení. Vzhledem k důležitosti atributu právní moci rozhodnutí je nezbytné dodat, že k oněm průlomům dochází zřídka, z důvodů závažných a v případech, kdy je to opravdu nezbytné. Jsou zde přísnější podmínky pro podání takové prostředku, užší okruh osob oprávněných k podání a zejména úzce vymezené důvody.¹³ Mimořádné opravné prostředky se mohou podat proti rozsudkům i proti usnesením.

V našem trestním řádu jsou také upraveny tzv. specifické opravné prostředky směřující proti pravomocným rozhodnutím, kterými jsou:

- oprávnění státního zástupce dle § 174a TŘ
- návrh odsouzeného na zrušení pravomocného rozsudku vydaného v řízení proti uprchlému dle § 306a odst. 2 TŘ
- návrh uživatele telekomunikačního provozu na přezkoumání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nebo příkazu ke zjištění o telekomunikačním provozu podle § 314l TŘ¹⁴

V souvislosti s tímto je také nutné zmínit zvláštní úlohu Ústavního soudu České republiky, který svým nálezem rozhodne o ústavní stížnosti dle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy, čímž dochází k průlomům do pravomoci rozhodnutí. § 314h a násl. TŘ pak upravuje následný postup orgánů činných v trestním řízení po zrušení rozhodnutí Ústavním soudem.¹⁵

1.3.1. Dovolání

Tento opravný prostředek směřuje proti hmotně právním i procesně právním vadám rozhodnutí soudů nikoli však proti rozhodnutí státních zástupců nebo orgánů činných v trestním řízení a je uplatňován od roku 2001. Dovolání nelze podat ústně do protokolu § 59 odst. 2 TŘ. Cílem je kromě nápravy vad rozhodnutí i sjednocování rozhodovací praxe soudů. Dovolání směřuje proti meritornímu pravomocnému rozhodnutí soudu druhého stupně a lze ho podat tam, kde to zákon připouští a z důvodů taxativně uvedených v TŘ. Dovolání nemůže být uplatněno

¹³ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 670-671.

¹⁴ CHMELÍK, J., *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 9788073804886. s. 365.

¹⁵ CHMELÍK, J., *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 9788073804886. s. 365.

k přezkumu správnosti skutkových zjištění. Oproti řádným opravným prostředkům je zde okruh osob podstatně omezen a musí zde být splněny formální náležitosti, v opačném případě je dovolání odmítnuto nebo zamítnuto.¹⁶ Lhůta pro podání činí dva měsíce od doručení rozhodnutí, proti němuž dovolání směřuje. Osobou oprávněnou k podání je zde buď nejvyšší státní zástupce na návrh krajského nebo vrchního státního zástupce, nebo obviněný, který tak činí prostřednictvím svého obhájce. Dovolání lze uplatnit vůči těmto druhům meritorních rozhodnutí:

- rozsudek, kterým byla obviněná osoba uznána vinnou a byl jí uložen trest, popř. ochranné opatření nebo bylo upuštěno od potrestání
- rozsudek, kterým byla osoba obviněná zproštěna obžaloby
- usnesení o zastavení trestního stíhání
- usnesení o postoupení věci jinému orgánu
- usnesení ukládající ochranné opatření
- usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání
- usnesení o schválení narovnání
- rozhodnutí, kterým byl zamítnut popř. odmítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku nebo usnesení uvedenému proti některému z výše uvedených bodů¹⁷

Dovolacím důvodem může být např. skutečnost, že ve věci rozhodl věcně nepřislušný soud, rozhodl vyloučený orgán, obviněný neměl obhájce, ačkoliv ho mít měl podle zákona, proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv bylo nepřípustné podle zákona, neúplnost výroku či jeho úplná absence a další v zákoně taxativně vyjmenované důvody. Co se týče odkladného účinku, dovolání má nepřímý odkladný účinek. Oproti tomu devolutivní účinek je zde realizován centralizovaně, neboť o dovolání rozhoduje vždy Nejvyšší soud.

1.3.2. Stížnost pro porušení zákona

Stížnost pro porušení zákona je relativně často využívaným opravným prostředkem a byl přijat v roce 1950. Tento institut směřuje proti pravomocným

¹⁶ CHMELÍK, J., *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 9788073804886. s. 388.

¹⁷ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 673- 674.

rozhodnutím jak státního zástupce, tak soudu (nesmí směřovat však proti opatřením těchto orgánů), přičemž tímto rozhodnutím byl porušen zákon, a to nejen trestněprávní norma, nebo bylo toto rozhodnutí učiněno na základě vadného řízení. Tato vada tu byla už v době, kdy došlo k vydání rozhodnutí – toto bývá patrné již ze spisu.

Stížnost musí být odůvodněna a bylo-li současně podáno i dovolání, jsou tyto mimořádné opravné prostředky projednány ve společném řízení. Primárně je cílem náprava vad rozhodnutí a sekundárně i usměrnění praxe orgánů činných v trestním řízení.

Tento opravný prostředek je specifický tím, že jej může podat pouze ministr spravedlnosti a toto závisí na jeho úvaze. O stížnosti pak rozhoduje Nejvyšší soud. U tohoto opravného prostředku je kontrast zájmu nad dodržováním zákona a zájmu na stabilitě pravomocného a vykonatelného rozhodnutí. Stížnost pro porušení zákona může směřovat pouze proti výroku o vině popř. trestu nikoli však proti odůvodnění.¹⁸ Co se týče vztahu tohoto opravného prostředku a obnovy řízení, je zřejmé, že pokud jsou splněny podmínky pro obnovu řízení uvedené v ustanoveních § 277 a 278, zpravidla zde nebude připadat v úvahu závěr, že by zde byl důvod pro podání stížnosti pro porušení zákona.¹⁹

1.3.3. Obnova řízení

Obnova řízení je poslední ve výčtu mimořádných opravných prostředků. Celému tomuto právnímu institutu je věnována třetí kapitola této práce. Následující kapitola se zabývá historií tohoto právního institutu.

¹⁸ CHMELÍK, J., *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 9788073804886. s. 395.

¹⁹ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 697.

2. Obnova řízení z pohledu historie

Tato kapitola je věnována drobnému historickému exkursu tohoto právního institutu, který prošel celkem dlouhým vývojem stejně tak jako opravné prostředky celkově.

2.1 Historický vývoj do r. 1850

Za feudálního období právní institut obnovy řízení samozřejmě ještě neexistoval a opravné prostředky se nerozlišovaly na řádné a mimořádné, neboť i samotné trestní řízení nebylo ani rozlišováno od řízení civilního. K postupné modifikaci opravných prostředků, jejich rozdělení a oddělení dochází až v pozdějším období. Proto se tímto obdobím nebudu nijak podrobně zabývat.

2.2 Vývoj v letech 1850 – 1948

Trestní řád z roku 1850 a pozdější rakouský trestní řád již rozlišuje opravné prostředky na řádné a mimořádné, tedy podle toho, zda směřovaly proti rozhodnutí pravomocnému či nikoliv. Mezi řádné patřilo odvolání a zmateční stížnost, mezi mimořádné potom obnova řízení a zmateční stížnost pro zachování zákona.

Je třeba dodat, že pro tehdejší řízení byla typickým znakem neveřejnost (veřejné řízení bylo pouze za účasti státního zástupce). Pro odvolání platilo, že mohlo směřovat pouze proti výroku o trestu popř. proti soukromoprávním nárokům, rovněž platila vázanost skutkovým zjištěním i právní kvalifikací – toto se netýkalo pouze řízení o přestupcích. Zmateční stížností mohl být napadán možný rozpor rozsudku se zákonem nebo nezákonnost řízení, přičemž tyto zmatky byly taxativně uvedeny v trestním řádu. O tomto druhu opravného prostředku rozhodoval zmateční sborový soud a následně kasační soud. Ten jí mohl vyhovět a zrušit zcela popř. zčásti napadené rozhodnutí nebo ji zamítl, přičemž neměla suspenzivní účinek. Specifickým opravným prostředkem byla nově také námitka neboli odpor uplatňovaný v řízeních o zločinech a přečinech.²⁰

²⁰ ŠÁMAL, P., *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. ISBN 8071792497. s. 38 - 39.

U mimořádných opravných prostředků dochází také k bližší specifikaci. Tak například možnost podat zmateční stížnost pro zachování zákona mohl pouze generální prokurátor a zažádat o obnovu řízení bylo možné po právní moci rozhodnutí za podmínky, že jsou zde nové skutečnosti a důkazy.²¹

V roce 1855 dochází k zásadním změnám v organizaci soudnictví. Je vytvořena soustava státních soudů, kde soudní orgány první instance jsou propojené s orgány politické správy. Nejnižší postavené jsou smíšené okresní úřady a dále samostatné okresní soudy. Následují městské delegované okresní soudy, které ale působily pouze v rámci zemských soudů. Tyto zemské soudy rozhodovaly v trestních věcech v tříčlenných senátech. Za zmínku jistě stojí zřízení dvou vrchních zemských soudů, kde byly trestní věci projednávány v již pětičlenných senátech. Na vrcholu soudní soustavy se pak nacházel Nejvyšší soud, jehož sídlem byla samozřejmě Vídeň.²²

Za dob Rakouska – Uherska konkrétně v roce 1873 dochází k přijetí Glaserova trestního řádu č. 119/1873 ř.z., který již velmi podrobně upravoval jednotlivé právní instituty i trestní řízení jako takové. Autorem tohoto zákoníku byl JUDr. Julius Glaser, který se v mnohém vracel k ustanovením v zákoníku z roku 1850.²³ Vzorem pro právní úpravu opravných prostředků bylo právo francouzské.²⁴ Na tehdejší dobu již velmi zdařile upravuje jednotlivé právní instituty a také potřebu opravných prostředků, kterou vyjadřuje takto:

„O každém soudním rozhodnutí lze ovšem předem se domnívati, že se stalo způsobem zákonným a že také co do obsahu svého srovnává se s pravdou a zákonem. Proto jest pravidlem, že ani týž ani jiný soud nemůže rozhodnutí toto sám od sebe zrušiti nebo změniti; toliko tomu, kdo má zákonnou příčinu domnívati se, že mu jím bylo ukřivděno, poskytuje se proti tomu t.z. opravný prostředek.“²⁵

„Protivou k řádným opravným prostředkům jsou opravné prostředky mimořádné, jejichž účelem jest, aby uvedením nového materiálu skutkového nebo původního

²¹ ŠÁMAL, P., *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 1999. ISBN 8071792497. s. 39.

²² VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V., *České právní dějiny*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 9788073805753. s. 250-251.

²³ SMRŽOVÁ, P., KNOLL, V., ZBORNÍKOVÁ, A., *Vybrané mezníky českých právních dějin*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2002. ISBN 8086473112. 115 s.

²⁴ STORCH, F., *Řízení trestní rakouské. Díl druhý*. Praha: 1896. s. 459.

²⁵ STORCH, F., *Řízení trestní rakouské. Díl druhý*. Praha: 1896. s. 448.

*zvráceno bylo soudní rozhodnutí v moc práva již vzešlé a konáno bylo řízení nové t.z. obnova trestního řízení.*²⁶

Důvody pro obnovu řízení byly rozděleny do dvou skupin:

- neúplnost materiálu – objevily se nové skutečnosti nebo průvody, které by výsledek řízení podstatně změnil, přičemž mohly být známy již při právoplatném skončeném řízení
- rozhodnutí bylo způsobeno činem trestným – např. zfalšování listiny, křivé svědectví²⁷

Důvody pro obnovu řízení v neprospěch obžalovaného byly tyto:

- bylo-li řízení proti obviněnému bylo skončeno zastavením, zamítnutím nebo zproštěním obžaloby
- byl-li osvobozen pravomocným rozsudkem nebo
- byl-li odsouzen podle mírnější trestního zákona, ač měl být odsouzen podle jiného²⁸

Oprávněn podat návrh na obnovu řízení byl k prvnímu bodu pouze státní zástupce nebo tzv. soukromý žalobce (soukromý účastník však nikoli). Nové důkazy nebo skutečnosti musely přesvědčivě vést k usvědčení viny obžalovaného. U druhého bodu mohla být obnova navržena, pokud rozhodnutí vzniklo na podkladě křivého svědectví, padělané listiny apod., popř. když se obžalovaný sám doznal ke skutku. U třetího bodu mohl být podán návrh na obnovu řízení pouze z podnětu státního zástupce, přičemž zde existoval předpoklad užití nesprávného ustanovení trestního zákona.

O návrhu na obnovu řízení rozhodoval sborový soud I. stolice, jež rozhodoval v řízení předchozím. Pouze v případě, kdy bylo řízení ukončeno zastavením, zamítnutím nebo zproštěním obžaloby obviněného, rozhodovala radní komora. Pokud došlo k vyhovění návrhu na obnovu, následovalo obnovené řízení, které se vrátilo do fáze přípravného řízení. Následovalo nové hlavní přelíčení. V tomto novém řízení bylo možné uplatnit všechny opravné prostředky proti rozhodnutím. U obnovy povolené ve prospěch platil zákaz reformationis in peius. Tento typ obnoveného řízení vynikal jednou zvláštností, a sice že mohlo proběhnout zvláštní

²⁶ STORCH, F., *Řízení trestní rakouské. Díl druhý*. Praha: 1896. s. 449.

²⁷ STORCH, F., *Řízení trestní rakouské. Díl druhý*. Praha: 1896. s. 554.

²⁸ ŠÁMAL, P., *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. ISBN 8071792497. s. 41.

zkrácené řízení, v němž mohl soud ihned vynést osvobozující rozsudek popř. zmírnění trestní sazby, přičemž toto bylo vázáno na souhlas žalobce. V tomto zvláštním zkráceném řízení nebylo možné uplatnit opravné prostředky, odsouzený však mohl zažádat o uveřejnění rozhodnutí.

Tehdejší trestní řád rozeznával ještě mimořádnou obnovu řízení, kterou upravoval v § 362, nebo obnovu řízení následující po rozhodnutí o zmatečn²⁹ stížnosti pro zachování zákona. Tyto speciální druhy byly vázány na splnění určitých podmínek a byly možné pouze ve prospěch odsouzeného. Nebyla zde potřeba nových důkazů či skutečností, ale musely zde být pochyby ohledně správnosti skutkového podkladu, na němž bylo založeno rozhodnutí.³⁰

Kromě všech výše zmíněných opravných prostředků existoval ještě jeden specifický prostředek, kterým byla žádost o navrácení v předešlý stav pro zmeškanou lhůtu.³¹

2.3 Vývoj obnovy řízení po roce 1948

Glaserův trestní řád platil bez významnějších změn až do roku 1950, kdy byl během právnické dvouletky přijat nový trestní řád č. 87/1950 Sb. Tehdejší soudnictví prošlo změnami i díky zákonu č. 319/1948 o zlidovění soudnictví.

Nový trestní řád obsahoval úpravu odvolání směřujícího proti rozsudkům a namítající vady skutkové nebo právní. O odvoláních rozhodovaly krajské soudy tam, kde v první instanci rozhodoval okresní soud, a Nejvyšší soud proti rozsudkům státního soudu. Dalším řádným opravným prostředkem byla stížnost, jež směřovala proti usnesení státního a okresního prokurátora nebo soudu. K nápravě mohlo dojít prostřednictvím autoremedury, pokud o ní nerozhodoval nadřízený orgán. Stížnost mohla být zamítnuta nebo jí mohlo být vyhověno a usnesení bylo zrušeno, popř. orgán mohl sám rozhodnout ve věci, nebo nařídil nové projednání věci.

²⁹ ŠÁMAL, P., *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. ISBN 8071792497. s. 42.

³⁰ STORCH, F., *Řízení trestní rakouské. Díl druhý*. Praha: 1896. s. 578-579.

³¹ ŠÁMAL, P., *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. ISBN 8071792497. s. 42.

Mezi mimořádné opravné prostředky patřila stížnost pro porušení zákona a obnova řízení. Stížnost pro porušení zákona mohla být podána pouze generálním prokurátorem a rozhodoval o ní Nejvyšší soud.³² Obnova (tehdejší řád neuváděl pojem obnova řízení ale pouze obnova) byla upravena v trestním řádu č. 87/1950 Sb. v ustanoveních § 220 – 225.

V trestním stíhání pro týž skutek, bylo možné pokračovat za předpokladu obnovení trestního stíhání, což se primárně vázalo na existenci pravomocného (osvobozujícího nebo odsuzujícího) rozsudku nebo usnesení o zastavení trestního stíhání. Dále se obnova vázala na:

- existenci nových důkazů nebo skutečností, které vyšly najevo a mohly by odůvodnit jiné rozhodnutí o vině nebo trestu nebo
- situaci, kdy se prokurátor nebo soudce v původním řízení dopustil trestného porušení úřední povinnosti, které mohlo mít vliv na rozhodnutí³³

Obnovit trestní stíhání v neprospěch se ještě vázalo na skutečnost, že trestnost činu nezanikla. Osobou oprávněnou k podání návrhu na obnovu v neprospěch byl pouze prokurátor. U obnovy ve prospěch tak mohli učinit obviněný a osoby, které by v jeho prospěch mohly podat odvolání, což mohly učinit i po smrti obviněného. Osoby, které mohly podat odvolání ve prospěch obviněného proti jeho vůli, mohly taktéž proti vůli obviněného podat i návrh na obnovu.

O návrhu na obnovu rozhodoval soud, který tak činil v první instanci, což neplatilo v případě, kdy v první instanci rozhodl okresní soud a státní prokurátor navrhne s odůvodněním, že má rozhodnout soud státní. O návrhu bylo rozhodováno ve veřejném zasedání, v neveřejném zasedání bylo možné zamítnout obnovu z důvodu podání neoprávněnou osobou. Řízení o návrhu na obnovu mohlo skončit jeho zamítnutím z důvodu nedůvodnosti popř. podáním neoprávněnou osobou, nebo jejím povolením. Povolení mělo za následek zrušení původního rozhodnutí nebo některé jeho části. Proti rozhodnutí v řízení o návrhu na obnovu byl přípustný opravný prostředek ve formě stížnosti, která měla suspenzivní účinek. Pokud došlo k povolení obnovy ve prospěch, uplatnila se zde

³² ŠÁMAL, P., *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. ISBN 8071792497. s. 44.

³³ Zákon č. 87/1950 Sb., trestní řád, § 220. Dostupné na www.psp.cz/knih/1948ns/tisky/t0486_01.htm

zásada beneficium cohaesionis a zákaz reformationis in peius. Za předpokladu, že návrh na povolení obnovy ve prospěch bude úspěšný, bylo možné odložit výkon trestu smrti nebo odložit výkon jiného trestu.

Co se týče obnoveného řízení, konalo se nové hlavní líčení na základě původní žaloby. Do fáze vyšetřovací bylo možné věc vrátit v případě, že po povolení obnovy došlo ke zpětvzetí žaloby prokurátorem, který tak učinil ještě před zahájením hlavního líčení. Pokud obviněný a prokurátor souhlasili a oprávněné osoby se vzdaly práva na podání stížnosti proti usnesení povolujícím obnovu, bylo možné konat hlavní líčení ihned po vyhlášení tohoto usnesení. Závěrem tehdejší trestní řád uváděl, že pokud došlo k povolení obnovy a obviněný zemřel, nepředstavovala jeho smrt překážku pro provedení dalšího řízení.³⁴

Výše zmíněný trestní řád platil relativně krátce a to pouze do 31. 12. 1956 a od 1. 1.1957 platil nový trestní řád č. 64/1956 Sb. Ten upravoval právní institut obnovy řízení v hlavě šestnácté v ustanoveních § 300 – 308, přičemž již uváděl pojem obnova řízení nikoli pouze obnova, jak tomu bylo v předešlé právní úpravě.

Nová právní úprava mimo jiné zavedla povinné přezkoumání rozhodnutí Nejvyšším soudem, jimiž byl uložen trest smrti. Nový trestní řád vázal povolení obnovy řízení na existenci nových skutečností a důkazů, které by mohly odůvodnit jiné rozhodnutí o vině nebo nově také o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody nebo o tom, zda zažalovaným skutkem nebyla ohrožena vážnost a čest hodnosti důstojníka ozbrojeného sboru. Nově byly také stanoveny podmínky nepovolení obnovy v neprospěch, mezi které patřila skutečnost, že obviněný zemřel, nebo že trestnost skutku zanikla promlčením trestního stíhání popř. že se na skutek vztahovalo rozhodnutí prezidenta republiky, jímž se v řízení nepokračovalo.³⁵

Zákon rovněž nově upravoval situaci povolení obnovy řízení, kdy bylo trestní stíhání zastaveno usnesením prokurátora, přičemž nové skutečnosti a důkazy musely být takové kvality, aby byly schopny odůvodnit podání obžaloby. U obnovy řízení ve prospěch nedošlo k výraznějším změnám, její podání

³⁴ Zákon č. 87/1950 Sb. trestní řád, § 221- 225. Dostupné na www.psp.cz/knih/1948ns/tisky/t0486_01.htm

³⁵ Zákon č. 64/1956 Sb., trestní řád, § 300 – 308. Dostupné na www.zakonyprolidi.cz/cs/1956-64

nepřipadalo v úvahu pouze proti výroku o náhradě škody, pokud návrh nebyl podán do pěti let od nabytí právní moci rozhodnutí. Pokud soud obnovu povolil, bylo výslovně stanoveno, že se zrušuje původní rozhodnutí a věc se vrátila k prokurátorovi k došetření. Pokud však řízení skončilo usnesením prokurátora o zastavení trestního stíhání nebo pokud mu věc byla vrácena, aby ji došetřil, vrátilo se řízení do přípravného stádia. Oproti výše zmiňované stížnosti pro porušení zákona neměla obnova řízení povahu „úředního“ opravného prostředku, ale představovala dvoustranný opravný prostředek procesních stran, kdy se i obviněný mohl domáhat změny již pravomocného rozhodnutí.³⁶

Posledně zmíněný trestní řád č. 64/1956 Sb. platil do 5. 7. 1961, kdy byl přijat nový trestní řád č. 141/1961 Sb., který je sice platný i dnes, nutné je však dodat, že prošel mnoha desítkami novel, přičemž ty nejvýznamnější přišly samozřejmě až s novým režimem.³⁷

³⁶ PIPEK, J., *Rozsah přezkoumávání rozhodnutí v trestních věcech – Revizní princip*. Praha: Univerzita Karlova, 1988. s. 149.

³⁷ ŠÁMAL, P., *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. ISBN 8071792497. s. 45 – 46.

3. Obnova řízení

Jak již bylo uvedeno výše, obnova řízení je mimořádným opravným prostředkem, který je uplatňován v rámci trestního řízení. V této kapitole se podrobně věnuji problematice tohoto právního institutu, který je upraven v ustanovení § 279 - 289 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, v platném znění.

3.1. Charakteristické rysy a podstata obnovy řízení

Obnova řízení směřuje proti rozhodnutím orgánů činných v trestním řízení ve věci samé, která nabyla právní moci, a je namířena proti nedostatkům ve skutkových zjištěních, přičemž k těmto nedostatkům došlo proto, že v původním řízení byly neznámé a jejich příčiny vyšly najevo právě až po nabytí právní moci rozhodnutí.

Podstatou řízení o obnově je existence nových skutečností či důkazů, které jsou takové síly, že mohou zpochybnit správnost pravomocného rozhodnutí, kterým bylo skončeno trestní stíhání. Tyto nové skutečnosti a důkazy však nelze použít jako důvod pro podání stížnosti pro porušení zákona nebo dovolání. Nezkoumá se tedy zákonnost z hlediska celku, ani případná nesprávnost postupu při řízení, ale pouze důvodnost podaného návrhu na obnovu řízení, z čehož vyplývá, že není ovládána revizním principem.³⁸ Lze tedy říci, že obnova řízení nesleduje širší účel opravného řízení, ale pouze účel bezprostřední, kterým je náprava vadného rozhodnutí jako takového.

Specifikem obnovy řízení je také to, že nové skutečnosti a důkazy se váží na totožnost nejen osoby, ale hlavně skutku, který byl předmětem pravomocného rozhodnutí. Nutnost zachování totožnosti skutku je posuzována v rámci řízení o povolení obnovy. Obnova řízení tedy nemůže být povolena v případě, kdy sice vyšly najevo skutečnosti a důkazy dříve neznámé, avšak tyto se týkají jiného skutku, než který je uveden v obžalobě.³⁹ Není-li obnova vyloučena a jsou-li dány

³⁸ Rozhodnutí 35/1988 Sb. rozh.tr. Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky sp. zn. 2 To 39/87 ze dne 24. 8. 1987 a rozhodnutí 32/1992 Sb. rozh. tr. Nejvyššího soudu ČSFR sp. zn. 1 Tzf 9/91 ze dne 10. 9. 1991

³⁹ Rozhodnutí R 17/1968 Sb. rozh. tr. Nejvyššího soudu ČSSR sp. zn. 4 Tz 105/67 ze dne 29. 12. 1967

podmínky pro její povolení, pak je její povolení obligatorní.⁴⁰ Totožnost skutku a osoby je nezbytnou podmínkou, aby mohla být obnova řízení povolena.

3.2. Specifické principy a zásady obnovy řízení

Každé řízení je postaveno na zásadách a principech coby opěrných bodech, nejinak tomu je i v opravném řízení. Následující principy a zásady jsou uplatňovány v rámci opravného řízení.

- **Princip vymezeného přezkoumávání**

Dle tohoto principu je přezkoumávající orgán vázán rozsahem přezkumu napadených výroků a také vadami, které mu jsou vytýkány. Je nutné zmínit, že návrh na obnovu řízení je tímto principem ovládán.

- **Specifické principy u opravného řízení – revize, kasace, apelace**

V rámci revize jsou přezkoumávány všechny výroky napadeného rozhodnutí. Posuzuje se správnost výroků a to z hlediska *error in facto* i *error in iure*. Dochází tedy k přezkumu veškerých výroků rozhodnutí, které je napadeno opravným prostředkem, dále správnost každého výroku v kontextu možných skutkových a právních chyb, a v neposlední řadě i řízení, jenž předchází vydání napadeného rozhodnutí z hlediska případných chyb, které by mohly způsobit, že některý výrok schází nebo není správný. Revizní princip absentuje u obnovy řízení.⁴¹

U apelačního principu (z latinského *apelare* – odvolat se) dochází k přezkumu rozhodnutí po stránce právní i skutkové a přezkoumávající orgán napadené rozhodnutí zruší a sám odstraní vady a vydá nové rozhodnutí bez vad až poté, co zjistí vady napadeného rozhodnutí nebo řízení, které mu předcházelo. Tento princip umožňuje měnit skutkový stav, který byl zjištěn soudem prvního stupně. Opět zde nedochází k uplatnění tohoto principu u institutu obnovy řízení.

U kasačního principu (z latinského *casser* – zrušit) dochází k přezkumu rozhodnutí, které, když je vadné, je vráceno orgánu prvního stupně řízení

⁴⁰ ŠÁMAL, P. a kol., *Trestní řád. II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 9788074004650. s. 3374.

⁴¹ Rozhodnutí R 32/1992 Sb. rozh. tr. Nejvyššího soudu ČSFR sp. zn. 1 Tzf 9/91 ze dne 10. 9. 1991

k novému projednání a rozhodnutí. Rozdílnost k apelačnímu principu spatřujeme v tom, že druhá instance je vázána skutkovým stavem věci zjištěným prvotním orgánem. Kasace slouží k nápravě error in facto ale i error in iure. Kasační princip je uplatňován v rámci obnovy řízení.

Pozitivem tohoto principu je zvýšení účinnosti dosažení výchovného a preventivního účinku trestního řízení. Minusem pak může být natahování trestního řízení a to z důvodu možnosti podat opravný prostředek opakovaně.⁴²

- **Devolutivní účinek**

Tímto účinkem rozumíme, že napadené rozhodnutí přezkoumává vyšší soudní instance. Pokud devolutivní účinek není, pak nastupuje tzv. autoremedura neboli „samo oprava“, kdy orgán, který napadené rozhodnutí vydal, jej sám přezkoumá a opraví. Návrh na povolení obnovy řízení nemá tento účinek.

- **Suspenzivní účinek**

Suspenzivní účinek neboli odkladný účinek znamená, že opravným prostředkem dojde k odkladu výkonu napadeného rozhodnutí. U obnovy řízení může být tento účinek přiznán, a tedy může tak být přerušen nebo odložen výkon trestu.

- **Beneficium cohaesionis**

V překladu znamená tento princip *dobrodiní záležející v souvislosti* a je vyjádřen v § 261 TŘ. Podstatou tohoto principu je, že v případě spolupachatelství se prospěch opravného prostředku uplatní i vůči ostatním spolupachatelům, i když tyto osoby jej nepodaly, což se děje za splnění těchto podmínek: bylo vyhověno opravnému prostředku alespoň jedné z osob, která jej podala, dalším důvodem je existence tzv. společného důvodu, což znamená, že důvod, pro který orgán vyššího stupně rozhodl ve prospěch osoby, ohledně níž byl opravný prostředek podán, prospívá další osobě, která ale opravný prostředek nepodala. Další podmínkou je potom skutečnost, že rozhodnutím orgánu vyššího stupně se rozhoduje o všech osobách, kterých se

⁴² CHMELÍK, J., *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 9788073804886. s.359.

týká uvedený společný důvod. Co se týče obnovy řízení, pokud je povolena ve prospěch, přičemž tato skutečnost prospívá i spoluobviněnému, je tento princip uplatněn, a obnova povolena i ve prospěch této osoby.

- **Zákaz reformationis in peius**

Přeložit tuto zásadu můžeme jako zákaz změny k horšímu. Zákon v opravném řízení nedovoluje rozhodnout tak, že osoba, v jejíž prospěch byl podán opravný prostředek, by se nacházela v horším postavení oproti předchozímu stavu. Podmínkou je, že opravný prostředek musí být podán výhradně ve prospěch osoby. Pokud dojde k souběhu opravných prostředků podaných ve prospěch i v neprospěch osoby, pak se zásada zákazu reformationis in peius nepoužije.⁴³ U obnovy řízení je zákaz změny k horšímu zachycen v ustanovení § 289b TŘ, jež stanovuje, že byl-li podán návrh na obnovu řízení pouze ve prospěch obviněného, nemůže mu nové rozhodnutí uložit trest přísnější.

V rámci opravného řízení jsou ještě uplatňovány zásady: oficiality a legality, zásada řádného zákonného procesu, dispoziční zásada, právo na obhajobu, presumpce nevinu, presumpce správnosti napadeného rozhodnutí, zásada spolupráce se zájmovými sdruženími občanů, zásada veřejnosti, ústnosti, bezprostřednosti, rychlosti, zásada obžalovací a vyhledávací, volné hodnocení důkazů, zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností. Přičemž i tyto zásady se v menší či větší míře uplatňují i u obnovy řízení. Vzhledem k tomu, že specifické zásady pro obnovu řízení byly zmíněny a specifikovány výše, nebudu se již detailněji zabývat výše zmíněným výčtem zásad.

3.3. Předmět a důvody obnovy řízení

Předmětem neboli objektem obnovy řízení je pravomocné rozhodnutí, jímž bylo řízení ukončeno. Pravomocným rozhodnutím, proti němuž obnova řízení směřuje, je tento taxativní výčet uvedený v § 277 a § 278 TŘ:

- odsuzující nebo zprošťující rozsudek, vč. rozsudku o schválení dohody o vině a trestu
- trestní příkaz
- usnesení o zastavení trestního stíhání
- usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání

⁴³ CHMELÍK, J., *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 9788073804886. s.360 - 361.

- usnesení o schválení narovnání
- usnesení o postoupení věci jinému orgánu⁴⁴

Výše zmíněný výčet je uzavřený a nelze jej analogicky rozšiřovat a to ani ve prospěch obviněného. Tento výčet byl rozšířen novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. na základě dlouholeté praxe a judikatury.⁴⁵ Návrh na povolení obnovy řízení je však přípustný proti rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání, rovněž i proti stížnosti pro porušení zákona, pokud se jedná o rozhodnutí ve věcech výše zmíněného výčtu.

Řízení, které bylo skončeno pravomocným rozsudkem nebo trestním příkazem, může být obnoveno, pokud návrh na obnovu směřuje proti výroku o vině, trestu, popř. výrok o přiznaném nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení. Logicky tedy vyplývá, že prostřednictvím obnovy řízení se nemohu samostatně domáhat změny výroků jiných, nicméně tyto výroky mohou být zrušeny, jsou-li v přímé souvislosti s povolenou obnovou, v níž byl zrušen výrok o vině, ve kterém mají podklad.⁴⁶

Výše zmíněnými pravomocnými rozhodnutími se ukončuje trestní stíhání, avšak usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání nemusí představovat definitivní konec trestního stíhání, i když by zde nebyly dány podmínky pro obnovu řízení, myslím tím stav, kdy nedojde k osvědčení osoby a následně je v trestním stíhání pokračováno. Dále si všimněme, že institut obnovy řízení v podstatě prolamuje zásadu *ne bis in idem* – neboli ne dvakrát v téže věci.

Existují však překážky, které zabraňují v opětovném stíhání, a tudíž znemožňují povolení obnovy řízení. Soud nepovolí obnovu, pokud bylo vydáno pravomocné rozhodnutí podle § 11 odst. 1 písm. k), dále odst. 2 a odst.

⁴⁴ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 739.

⁴⁵ ŠÁMAL, P. a kol., *Trestní řád. II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 9788074004650. s. 3381.

⁴⁶ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 711.

5 TŘ, do překážek dále spadá rozhodnutí státního zástupce, jež bylo učiněno ve zkráceném přípravném řízení a uvedené v ustanovení § 11a TŘ.⁴⁷

Obnova řízení rovněž nemůže být povolena v případě, že návrh na ni směřuje proti rozhodnutí soudů popř. jiného orgánu cizího státu, což platí i pro rozhodnutí, jež bylo vydáno před 1. 1. 1993 soudem, který sídlil na území Slovenska, neboť toto nepatří do pravomoci českých soudů – příkladem může být rozhodnutí R 28/2004 Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka Pardubice sp. zn. 13 To 325/2003 ze dne 6. 11. 2003 a rozhodnutí Nejvyššího soudu R 13/2007 sp. zn. 4 Tz 61/2006 ze dne 30. 5. 2006.⁴⁸

Aby mohla být obnova řízení povolena, musí být návrh na její podání důvodný. V zásadě se tyto důvody dělí na tři kategorie.

1. Existence nových skutečností a důkazů

Jak uvádí § 278 odst. 1, 2 a 3 TŘ, obnova se povolí, vyjdou-li najevo skutečnosti nebo důkazy, které byly orgánu, o jehož rozhodnutí jde, neznámé, přičemž tyto skutečnosti nebo důkazy by mohly samy o sobě nebo ve spojení s ostatními skutečnostmi a důkazy, které jsou známé, už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí. Tyto skutečnosti nebo důkazy se týkají skutkových okolností, jež nastaly ještě před původním rozhodnutím.⁴⁹ Návrhem na obnovu může být napadeno i rozhodnutí, kdy nové skutečnosti vznikly nebo nastaly až po jeho pravomocnosti.⁵⁰

A co vlastně lze chápat pod pojmem nová skutečnost nebo důkaz? Jedná se o existující jev, neznámý v původním řízení, jenž nebyl předmětem dokazování popř. zjišťování. Novým důkazem potom rozumíme důkaz, který nebyl v původním řízení znám a uplatněn, tudíž tento důkaz není uveden ve spisu ani nebyl proveden. Jako příklad lze uvést výpověď nového svědka. Typicky novým důkazem, který osvědčuje novou skutečnost, je také zjištění

⁴⁷ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 739.

⁴⁸ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 741.

⁴⁹ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 714.

⁵⁰ ŠÁMAL, P. a kol., *Trestní řád. II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 9788074004650. s. 3382.

věznice o chybné identitě obviněného.⁵¹ Nutné je však dodat, že nemusí jít čistě o nový důkaz, může jít o důkaz již provedený či známý v původním řízení, avšak jeho obsah se odlišuje od původního – např. svědek má doplnit výpověď.⁵²

V návrhu na obnovu musí být nové skutečnosti nebo důkazy označeny, neboť nejsou předmětem obligatorního zjišťování v řízení o povolení obnovy orgány činnými v trestním řízení a rovněž nezáleží na důvodu jejich neznámosti.⁵³

Dále je třeba zdůraznit to, že pro soud je důležité, kdy tyto nové skutečnosti a důkazy vyšly najevo, jejich účinek a síla a dále to, že tyto novoty zpochybňují správnost původního rozhodnutí.⁵⁴ Orgán činný v trestním řízení o těchto skutečnostech nebo důkazech v době rozhodování nevěděl a ani nemohl o nich vědět, ale nastaly již před původním rozhodnutím, ale vyšly najevo až právní moci tohoto rozhodnutí.⁵⁵ Za novou skutečnost ovšem nelze považovat změnu v právní úpravě, která nastala až po právní moci rozhodnutí, analogicky to platí i pro změnu názorů Nejvyššího a Ústavního soudu ohledně interpretace právní normy.⁵⁶ Způsobnost nově vyřádaných skutečností nebo důkazů prolomit pravomoc původního rozhodnutí se vždy posuzuje *ex tunc*.⁵⁷

Nové skutečnosti a důkazy mohou odůvodnit dle toho, o jaké rozhodnutí jde a který orgán jej vydal:

- jiné rozhodnutí soudu o vině popř. o přiznaném nároku na náhradu škody či nemajetkové újmy v penězích anebo vydání bezdůvodného obohacení, než jaké bylo učiněno, popř. ještě jiné rozhodnutí o trestu, a to z důvodu naprosto zřejmého nepoměru trestu vzhledem k závažnosti a povaze spáchaného trestného činu, totéž platí i pro

⁵¹ ŠÁMAL, P. *K postupu při záměně identity obžalovaného v pravomocném rozsudku*. Právní rozhledy, 2000. č. 6. s. 255.

⁵² JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 715.

⁵³ ŠÁMAL, P. a kol., *Trestní řád. II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 9788074004650. s. 3383.

⁵⁴ ŠÁMAL, P. a kol., *Trestní řád. II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 9788074004650. s. 3381.

⁵⁵ FENYK, J., ČÍSAŘOVÁ, D., GRÍVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 742.

⁵⁶ Rozhodnutí č. 13/2002 Sb. rozh. tr. Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tz 82/2001 ze dne 3. 5. 2001

⁵⁷ VANTUCH, P., *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 9788074004575. s. 955.

zřejmý rozpor s účelem uloženého trestu, za předpokladu, že původní řízení bylo ukončeno rozsudkem, který nabyl právní moci, nebo trestním příkazem⁵⁸

- soudní rozhodnutí o uloženém trestu, za předpokladu, že původní řízení skončilo pravomocným rozsudkem, přičemž jím bylo rozhodnuto o podmíněném upuštění od potrestání s dohledem, a to i dříve, než došlo ke skutečnostem, které jsou uvedené v § 48 odst. 6 a 7 TZ⁵⁹
- dále mohou odůvodnit závěr, že zde nebyly důvody pro zastavení trestního stíhání, totéž platí i pro schválení narovnání a postoupení věci jinému orgánu popř. zastavení trestního stíhání, což platí i pro případ, že skutečnosti uvedené v § 308 odst. 3 nenastaly, a je tedy nutné pokračovat v trestním řízení o obžalobě, bylo-li řízení ukončeno některým z těchto pravomocných rozhodnutí soudu⁶⁰
- a v neposlední řadě mohou odůvodnit také závěr, že zde nebyly důvody pro zastavení trestního stíhání, totéž platí i pro schválení narovnání a postoupení věci jinému orgánu popř. zastavení trestního stíhání, což platí i pro případ, že skutečnosti uvedené v § 308 odst. 3 nenastaly, a je nutné obžalobu podat, bylo-li řízení ukončeno některým z těchto pravomocných rozhodnutí státního zástupce⁶¹

2. Porušení povinnosti orgánem činných v trestním řízení jednáním, které zakládá trestný čin a tato skutečnost byla kvalifikovaně zjištěna pravomocným rozsudkem

Tento důvod pro podání návrhu na obnovu řízení je uveden v § 278 odst. 4 TŘ. V tomto případě není vyžadováno, aby porušení některým z výše zmíněného orgánu mělo dostatečnou způsobilost k vyvolání pochybnosti o správnosti skutkového zjištění původního rozhodnutí. Postačuje, že

⁵⁸ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 742.

⁵⁹ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 742.

⁶⁰ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 742.

⁶¹ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 742.

k takovému jednání zakládající trestný čin došlo a toto bylo zjištěno rozsudkem, který nabyl právní moci.⁶²

Tento důvod pro obnovu řízení sice není tak častý jako ten předchozí, nicméně mu to neubírá na důležitosti ohledně posílení právní jistoty a také správnosti a spravedlivosti rozhodnutí.

Nutné je však dodat, že porušení povinnosti jednáním zakládající trestný čin, přičemž toto bylo kvalifikovaně zjištěno pravomocným rozsudkem, se týká pouze policejního orgánu, soudce a státního zástupce. Pokud by tak učinila např. zapisovatelka či tlumočnick, nebyl by tento důvod splněn. Rovněž by nedošlo k naplnění tohoto důvodu pro obnovu i v případě, že by nešlo o trestný čin, nýbrž přestupek popř. kárné provinění.⁶³

Také se u tohoto důvodu pro obnovu nevyžaduje, aby porušení povinnosti orgánem činným v trestním řízení mohlo mít vliv na původní rozhodnutí.⁶⁴

3. Nález Ústavního soudu, který zrušil právní předpis, na jehož základě byl vydán již pravomocný ale dosud nevykonaný rozsudek.

Nález Ústavního soudu, jímž byl zrušen buď celý předpis, nebo i jeho část popř. jednotlivé ustanovení, je skutečností zakládající důvod pro podání návrhu na obnovu řízení.

Tento specifický důvod není uveden v trestním řádu, ale nalezneme jej v ustanovení § 71 odst. 1 a 3 zákona č. 182/1993 Sb. o Ústavním soudu. Je třeba dodat, že pro splnění tohoto důvodu, musí jít o rozsudek nebo o trestní příkaz již pravomocný, který ale nebyl ještě vykonán. Na jiná rozhodnutí se tedy tento důvod nevztahuje.

⁶² JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 716.

⁶³ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 716.

⁶⁴ ŠÁMAL, P. a kol., *Trestní řád. II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 9788074004650. s. 3389.

Pokud se návrh na povolení obnovy řízení nezakládá na žádném z výše uvedených důvodů, nemůže být obnova povolena.

3.4. Subjekty oprávněné k podání návrhu na obnovu řízení

Vzhledem ke skutečnosti, že obnova nemůže být nařízena z úřední povinnosti, ale pouze povolena na základě podaného návrhu, je jednou z podmínek pro její povolení to, že je návrh podán osobou k tomu oprávněnou.

Návrh na povolení obnovy na rozdíl od stížnosti pro porušení zákona nebo dovolání nemá zákonem vymezené specifické náležitosti, tudíž pro něj platí ustanovení o podání uvedená v § 59 TŘ. Z návrhu však musí být patrné, kdo jej činí, které věci se týká, čeho se navrhovatel domáhá, kterému soudu je určen, údaj o napadeném rozhodnutí – ideálně uvést spisovou značku nebo číslo jednací., dále důvod pro obnovu a jeho podložení, návrh musí být datován a podepsán. Podán může být vcelku různými způsoby – písemně, ústně do protokolu, elektronicky s elektronickým podpisem vyžadovaným dle *lex specialis*, telefaxem, telegraficky nebo též dálnopisem. Státní zástupce je povinen uvést, zda-li navrhuje obnovu ve prospěch nebo v neprospěch, neboť je jediný, kdo disponuje oběma možnostmi podání.

V případě, že se návrh na obnovu řízení opírá o důvod existence nových skutečností a důkazů, je navrhovatel povinen tyto skutečnosti přesně specifikovat včetně důkazů toto podporující a s patřičným zdůvodněním.

Kdo je tedy legitimován k podání návrhu na povolení obnovy řízení? Obnova řízení se vždy váže na osobu obviněnou, tudíž se návrh na její povolení týká pouze stran trestního řízení. Oprávněné subjekty jsou specifikovány v § 280 odst. 2 a 3 TŘ, přičemž za jakých podmínek mohou návrh podat, rozvádím níže:

- státní zástupce
- obviněný
- osoby, které mohly ve prospěch obviněného podat odvolání
- obhájce obviněného v řízení proti uprchlému⁶⁵

⁶⁵ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 749.

Návrh na obnovu řízení může být podán ve prospěch nebo v neprospěch obviněného, skončilo-li původní řízení pravomocným rozsudkem nebo trestním příkazem. Rovněž je možné povolit obnovu řízení ve prospěch obviněného za předpokladu, že původní řízení bylo skončeno zprošťujícím rozsudkem, ale návrhovatel žádá pro obviněného zproštění z důvodu pro něho příznivějšího.⁶⁶

Návrh podaný v neprospěch obviněného může být podán pouze ze strany státního zástupce. Ten tak učiní v případě, že trestní stíhání skončilo pravomocným rozhodnutím, jehož zrušení a následně vydané nové rozhodnutí v řízení již obnoveném by z důvodu nových skutečností či důkazů bylo míň příznivé, než-li ono původní rozhodnutí.⁶⁷

Co se týče podání návrhu na obnovu směřující ve prospěch obviněného, ten svědčí osobě obviněné, státnímu zástupci, který tak může učinit i proti vůli obviněného. Dále jej mohou podat osoby, které mohly podat ve prospěch obviněného odvolání; jestliže tyto osoby mohou podat odvolání i proti vůli obviněného, pak mohou i proti vůli obviněného podat návrh na povolení obnovy.⁶⁸ Těmito osobami se rozumí zejména příbuzní obviněného v přímém pokolení, jeho sourozence, osvojitel, osvojenec, druh, manžel či partner. Pro zajímavost doplním, že v řízení u mladistvých to může být ještě OSPOD.

Je třeba zdůraznit, že osoba zúčastněná na řízení a osoba poškozená nemůže podat návrh na obnovu řízení.

Již podaný návrh na povolení obnovy řízení je možné samozřejmě vzít zpět, a to až do okamžiku, než se soud odebere k závěrečné poradě. Návrh, který byl podán osobou odlišnou od obviněného nebo jej za obviněného podal jeho obhájce, zákonný zástupce smí být vzat zpět pouze, pokud s tím obviněný souhlasí, což ale samozřejmě nebude platit, byl-li návrh podán po smrti obviněného, nebo pokud byl podán státním zástupcem.⁶⁹ Případné zpětvzetí není do budoucna překážkou pro opětovné podání návrhu na obnovu.

⁶⁶ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 717.

⁶⁷ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 713.

⁶⁸ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 713.

⁶⁹ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 713.

Vzhledem k tomu, že smyslem a účelem opravného řízení je náprava vadných rozhodnutí, a v širším kontextu i naplnění účelu trestního řízení jako takového, státní orgán či soud mají povinnost sdělit státnímu zástupci okolnost, jež by mohla být důvodem pro podání návrhu na obnovu řízení.⁷⁰

3.5. Vyloučení obnovy

Jak již bylo zmíněno výše, skončilo-li původní řízení pravomocným rozsudkem nebo trestním příkazem, obnova řízení může být povolena ve prospěch nebo v neprospěch obviněného.

Pokud řízení skončilo pravomocným usnesením o zastavení trestního stíhání a nové skutečnosti nebo důkazy vedou k tomu, aby v něm bylo pokračováno od stádia, kdy došlo k zastavení, je dle zákona možná obnova pouze v neprospěch obviněného.⁷¹ Obdobně to platí i pro případ, že trestní stíhání skončilo usnesením o postoupení věci jinému orgánu s tím, že to bude projednáno jako přestupek nebo kárné provinění, popřípadě že bylo trestní stíhání skončeno usnesením o podmíněném zastavení trestního stíhání nebo schválením dohody o narovnání.⁷² Skončilo-li trestní stíhání proti obviněnému pravomocným rozhodnutím státního zástupce nebo soudu o postoupení věci dle § 171 odst. 1 TŘ nebo podle § 222 odst. 2 TŘ jinému orgánu proto, že se nejedná o trestný čin, ale o přestupek nebo o kárné provinění, o nichž je tento orgán příslušný rozhodovat, nelze v trestním stíhání proti obviněnému pokračovat, nebylo-li rozhodnutí o postoupení věci v předepsaném řízení zrušeno.⁷³

Pokud jde o časové omezení o povolení obnovy, pak je třeba uvést, že obnova ve prospěch může být projednávána v podstatě kdykoli bez omezení, a to i v případě, že obviněný zemřel. U obnovy řízení v neprospěch jsou již stanoveny

⁷⁰FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 749.

⁷¹JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 717.

⁷²JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 717.

⁷³Rozhodnutí R 3/1974 Sb. rozh. tr. Nejvyššího soudu ČSFR sp. zn. Tpjf 20/73 ze dne 19. 12. 1973

podmínky, za kterých je její projednání vyloučeno, jež jsou uvedeny v § 279 TŘ a § 72 odst. 3 ZSVM:

- zánik trestnosti činu
- uplynutí lhůty v délce jedné poloviny promlčecí doby trestného činu, o čemž se vedlo trestní stíhání
- na čin se vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky, jímž bylo nařízeno nepokračovat v trestním stíhání
- obviněný zemřel⁷⁴
- u mladistvých: uplynula-li lhůta v délce trvání šesti měsíců, od doby, kdy se státní zástupce dozvěděl o skutečnostech, jež odůvodňují podání návrhu na povolení obnovy, nejdéle však po uplynutí poloviny doby promlčení trestního stíhání - § 72 odst. 3 ZSVM

Ještě zdůrazním, že v ustanovení § 279 písm. b) je uvedena lhůta, po jejímž uplynutí je povolení obnovy v neprospěch obviněného vyloučeno, neboť se nejedná o promlčecí lhůtu trestného činu, o čemž bylo vedeno trestní stíhání.⁷⁵

V souvislosti s vyloučením obnovy řízení je nutno uvést, že návrh na povolení obnovy řízení ve prospěch odsouzeného dle § 277 a násl. TŘ nelze zamítnout podle § 283 písm. d) TŘ jen proto, že v mezidobí nastal ve věci, v níž se oprávněná osoba domáhá obnovy, účinek, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, neboť v takovém případě není obnova ve prospěch obviněného vyloučena.⁷⁶

3.6. Iudicium rescidens

Latinským označením *iudicium rescidens* rozumíme řízení obnovovací. Jedná se o řízení o návrhu na povolení obnovy řízení.

V tomto řízení dochází k přezkoumání tohoto podaného mimořádného prostředku, zkoumá se, zda-li byly splněny podmínky k novému rozhodnutí ve

⁷⁴ VANTUCH, P., *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 9788074004575. s.955

⁷⁵ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s 718.

⁷⁶ Rozhodnutí R 11/2003 Sb. rozh. tr. Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 3 To 833/2001 ze dne 31. 10. 2001

věci neboli důvodnost návrhu, zda byl návrh na povolení obnovy podán oprávněnou osobou.

Za předpokladu, že je důvodem návrhu na obnovu existence nových skutečností a důkazů, je nejdůležitějším aspektem přezkumu, zda-li tyto nové skutečnosti a důkazy byly orgánům činným v trestním řízení dříve neznámé a zda-li jsou tyto novoty schopny dostatečně způsobit k vyvolání pochybností ohledně správnosti dosavadního pravomocného rozhodnutí a odůvodnit i rozhodnutí jiné, než proti kterému cílí tento návrh.⁷⁷

Opět zdůrazňuji, že v tomto řízení nedochází k přezkumu zákonnosti ani odůvodněnosti původního pravomocného rozhodnutí.

Dále je podstatné, že soud je vázán pouze návrhem na povolení respektive jeho rámcem, a tudíž není možné, aby zkoumal i jiné výroky, ohledně nichž není obnova navrhována.⁷⁸

Pouze *dobrodiní záležitosti v souvislosti* uvedené v § 285 TR je uplatněno v rámci přezkumu. Pokud tedy dojde k povolení obnovy ve prospěch obviněného, musí být řešeno, zda toto neprospívá i osobě spoluobviněné nebo některé zúčastněné osobě, a v případě, že tomu tak je, soud je povinen povolit obnovu ve prospěch této nebo těchto osob.⁷⁹

Důvod pro použití *dobrodiní záležitosti v souvislosti* musí být společný a nesmí se jednat o důvod, jenž by měl být zkoumán individuálním způsobem. Zejména mám na mysli otázku nápravy obviněného, formu zavinění či poměry obviněného.⁸⁰

Výrok o použití *dobrodiní záležitosti v souvislosti* je samostatným výrokem v usnesení a je proti němu možné uplatnit řádný opravný prostředek v podobě stížnosti, u níž bude uplatněn odkladný účinek.

3.6.1 Příslušnost soudu

⁷⁷ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 750.

⁷⁸ Rozhodnutí č. 20/1966 Sb. rozh. tr. Nejvyššího soudu ČSSR sp.zn. 10 To 11/65 ze dne 26. 10. 1965

⁷⁹ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 750

⁸⁰ ŠÁMAL, P., *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. ISBN 8071792497. s. 139.

O tom, který soud je příslušný k rozhodování o návrhu na povolení obnovy, pojednává ustanovení § 281 TŘ. V zásadě je pro příslušnost soudu rozhodující kritérium, do kterého stádia řízení dospělo skončené trestní stíhání. O návrhu na povolení obnovy řízení však vždy obligatorně rozhoduje soud, přičemž není uplatněn devolutivní účinek.⁸¹

- **Soud, který rozhodoval o obžalobě**

Tento soud bude příslušný pro rozhodování o povolení návrhu na povolení obnovy řízení za podmínky, že původní řízení bylo skončeno:

- usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání
- usnesením o postoupení věci jinému orgánu
- rozhodnutím státního zástupce o podmíněném zastavení trestního stíhání nebo narovnání

Přiměřeně bude užito ustanovení § 16 a další o věcné a místní příslušnosti.

Co se týče právní kvalifikace skutku, pak soud vychází z té, jež je uvedena v usnesení o zastavení trestního stíhání. Výjimkou z tohoto pravidla je situace, kdy nové skutečnosti a důkazy mohou odůvodnit jiné závěry o právní kvalifikaci, což je třeba vzít v úvahu pro posouzení věcné příslušnosti.⁸²

- **Soud, který rozhodoval v prvním stupni**

Soud, jenž rozhodoval v první instanci, bude příslušný pro rozhodování o návrhu na povolení obnovy řízení u těchto rozhodnutí:

- rozsudek
- trestní příkaz
- usnesení soudu o zastavení trestního stíhání
- usnesení soudu o postoupení věci jinému orgánu
- usnesení soudu o podmíněném zastavení trestního stíhání a o schválení narovnání

⁸¹ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s 719.

⁸² JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s 719.

Je však třeba podotknout, že státní zástupce je oprávněn k podání návrhu, aby o povolení obnovy rozhodl krajský soud, byť první instancí byl soud okresní, přičemž je tento návrh vzhledem k novým najevo vyšlým skutečnostem nebo důvodům, se jedná trestný čin spadající do příslušnosti krajského soudu – viz § 281 odst. 3 TŘ.

V případě, že státní zástupce takový návrh nepodá, okresní soud nemůže toto nahradit aplikací ustanovení § 188 odst. 1 písm. a), tedy předložením věci soudu vrchnímu, aby vydal rozhodnutí dle § 24 odst. 1 TŘ s tím, že spáchaný skutek, jehož se obnova řízení týká, je nutno spatřovat jako trestný čin, jenž je vyhrazen do příslušnosti krajského soudu.⁸³

3.6.2 Projednání návrhu na povolení obnovy řízení

Projednání návrhu na obnovu není nijak odlišně specifikováno v zákoně. V podstatě budou přiměřeně užita obecná ustanovení uvedená v § 232-238 TŘ za použití specifických odchylek uvedených v § 282 TŘ.

Návrh bude projednáván v zásadě veřejně. Co se týče přítomnosti oprávněných osob, příprav zasedání jeho průběhu a konání, bude rovněž přiměřeně užito ustanovení o hlavní líčení uvedené v § 238 TŘ. Ještě mohou být užita ustanovení v hlavě páté trestního řádu, která se týkají dokazování, a sice pro možné došetření předsedou senátu nebo policejním orgánem ohledně některé záležitosti, která musí být objasněna předem. Pokud záležitost nesnese odkladu a důkazní materiál musí být spěšně zajištěn, dá se užít ustanovení ohledně zajišťovacích institutů, jež jsou uvedeny v § 67 – 88o TŘ.⁸⁴

Ohledně zajištění osoby obviněné je možné využít institutu vzetí do vazby nebo vydání příkazu k zatčení ještě před povolením obnovy pouze za podmínky, kdy toto navrhne státní zástupce, přičemž podaný návrh na obnovu směřuje v neprospěch obviněného. Je nutno dodat, že soud při využití těchto institutů zkoumá povahu nově vyšlých skutečností a důkazů, závažnost činu a v neposlední

⁸³ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s 720.

⁸⁴ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 752.

řadě také naléhavost vazebních důvodů.⁸⁵ V podstatě se jedná o výjimečnou situaci, neboť si všimněme, že dojde k opětovnému trestnímu stíhání pro tentýž skutek, avšak ještě před tím, než bylo původní pravomocné rozhodnutí zrušeno prostřednictvím mimořádného opravného prostředku.

V souvislosti s rozhodováním o povolení obnovy řízení je důležité zmínit ustanovení § 282 odst. 3 TŘ, které nám sděluje, že pokud je podán návrh na povolení obnovy ve prospěch obviněného, může soud přerušit popř. odložit výkon uloženého trestu, za předpokladu, že to považuje soud za vhodné.⁸⁶

Soud, jenž rozhoduje o povolení obnovy, ji buď zamítne z důvodů formálních:

- návrh podala neoprávněná osoba
- nepřípustnost obnovy
- vyloučení obnovy

nebo věcného důvodu:

- nedůvodnost návrhu

nebo obnovu povolí.⁸⁷

Pro úplnost doplním a zopakuji, že soud je vázán pouze tím, co je uvedeno v návrhu na povolení obnovy řízení. Zabývá se tedy pouze těmi důvody, jež jsou v návrhu uvedeny.

Na tomto místě je vhodné zmínit, že o návrhu na povolení obnovy řízení rozhoduje stejný předseda senátu popř. soudce, který v předmětné věci již učinil rozhodnutí. K této problematice se vracím ve čtvrté a páté kapitole.

3.6.3 Rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy řízení

Soud může o návrhu na povolení obnovy řízení rozhodnout pouze dvěma způsoby, buď návrhu vyhoví, nebo jej zamítne.

⁸⁵ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 752.

⁸⁶ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 720.

⁸⁷ ŠÁMAL, P., *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. ISBN 8071792497. s. 135.

V obnovovacím řízení je vydáno rozhodnutí vždy ve formě usnesení. Proti tomuto usnesení je přípustný opravný prostředek ve formě stížnosti, u níž bude uplatněn suspenzivní účinek. Povolení obnovy tak představuje jediné rozhodnutí mezi řádnými i mimořádnými opravnými prostředky, proti němuž je přípustné podat řádný opravný prostředek.⁸⁸

Je důležité podotknout, že ať už je návrh na povolení obnovy řízení usnesením povolen nebo zamítnut, nejedná se o meritorní rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 265a odst. 1, 2, z čehož přirozeně vyplývá, že proti němu není možné využít dovolání.⁸⁹

V ustanovení § 283 TŘ je upraveno, kdy soud návrh na obnovu řízení zamítne:

- podání návrhu osobou neoprávněnou, tj. podala jej osoba jiná než-li ta, jež je uvedena v § 280 odst. 2, 3 TŘ
- návrh směřuje pouze proti rozhodnutí nebo výroku, stran něhož není obnova přípustná
- případy, kdy je obnova řízení vyloučena – jedná se o ustanovení § 279 TŘ
 - zánik trestnosti činu
 - uplynutí lhůty v délce jedné poloviny promlčecí doby trestného činu, o čemž se vedlo trestní stíhání
 - na čin se vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky, jímž bylo nařízeno nepokračovat v trestním stíhání
 - smrt obviněného⁹⁰
- specifický případ – nedůvodný návrh, v němž jsou uplatňovány tytéž důkazy a skutečnosti, jako v předešlém návrhu na povolení obnovy řízení, o němž již bylo pravomocně rozhodnuto⁹¹

V případě, že dojde k povolení obnovy, dojde také zároveň ke zrušení napadeného rozhodnutí, ať už z části nebo zcela, v závislosti na důvodnosti podaného návrhu, přičemž pokud bylo původní řízení skončené až rozhodnutím

⁸⁸ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 752.

⁸⁹ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 752.

⁹⁰ VANTUCH, P., *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 9788074004575. s.955

⁹¹ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J., a kol., *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 9788074004964. s. 883.

soudu druhého stupně, je třeba, aby soud při povolení obnovy zrušil i rozhodnutí předchozí instance. Musí se tak dít z důvodu, že pravomocně povolená obnova vrátí řízení dle § 288 odst. 2 do fáze, kdy se pokračuje na podkladě původní obžaloby.⁹²

Je-li, i zčásti, zrušen výrok o vině, má to za následek zrušení celého výroku o trestu, případně zrušení i dalších výroků, jež vznikly na podkladě výroku o vině.⁹³

Rozhodnutí, které je napadeno návrhem na obnovu, se zruší vždy celé, pokud nově uplatňované skutečnosti a důkazy způsobí, že toto rozhodnutí nemůže ve své úplnosti obstát. Je vždy na soudu, aby pečlivě zvážil, zda nepostačuje pouhé oddělení jisté části rozhodnutí, na něž důvody obnovy nedopadají. Také k institutu stability pravomocného rozhodnutí a právní jistotě soud vždy při rušení rozhodnutí nebo jeho části přihlíží, neboť jak již bylo zmíněno, jedná se o zásadní průlom v rozhodnutí.⁹⁴

V souvislosti se zrušením rozhodnutí jsou rovněž zrušena rozhodnutí, jež na něj obsahově navazují a to za předpokladu, že změnou v podobě zrušení pozbyla podkladu, na němž byla vydána.

Zákon sice nepřikazuje, aby bylo soudem výslovně uváděno, zda-li se povoluje obnova řízení ve prospěch nebo v neprospěch, popř. též jak v prospěch, tak i v neprospěch, nicméně to vyžaduje soudní praxe.⁹⁵ Fakt, že zákon nepřikazuje uvádět tak významnou skutečnost zejména s ohledem na *iudicium rescissorium*, vnímám jako nedostatek současné právní úpravy a zákonodárce by se s tím měl vypořádat při vytváření nové právní úpravy, o níž se zejména v poslední době velmi živě mluví a začíná již mít reálnější podobu.⁹⁶

⁹² ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČTA, J., a kol., *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 9788074004964. s. 884.

⁹³ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČTA, J., a kol., *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 9788074004964. s. 884.

⁹⁴ ŠÁMAL, P., *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. ISBN 8071792497. s. 137.

⁹⁵ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČTA, J., a kol., *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 9788074004964. s. 884.

⁹⁶ Článek portálu České justice ze dne 7. 1. 2018 dostupný na www.ceska-justice.cz/2018/01/ceska-advokatni-komora-pokus-o-novy-trestni-rad-je-navratem-do-padesatych-let/

Pokud je soudem obnova řízení povolena co do výroku o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody, je poškozený odkázán při zrušení takového výroku na vypořádání v řízení občanskoprávním.⁹⁷

3.7 *Iudicium rescissorium*

Latinský název *iudicium rescissorium* je označením pro řízení obnovovací neboli řízení, jenž následuje po *iudicium rescidens* neboli řízení o návrhu na povolení obnovy, když je soudem povolena obnova řízení.

Ihned v úvodu této podkapitoly je třeba uvést, že i když bylo vyhověno návrhu na povolení obnovy řízení a původní rozhodnutí bylo zrušeno, nutně to neznamená, že obnovené řízení a v něm nově vydané rozhodnutí nemůže být jiné z hlediska obsahu než rozhodnutí původní. To, že byl návrh na obnovu řízení shledán důvodným, představuje pouze nezbytný předpoklad pro vyvolání pochybností ohledně správnosti původního rozhodnutí a zejména možnost vydání nového rozhodnutí, které ale může být stejné a jeho obsah není limitován, vyjma omezení uvedená v ustanovení § 289 TŘ.⁹⁸ Nové řízení v podstatě není limitováno kromě výše uvedeného ustanovení, dokonce není limitováno ani výrokem, zda se obnova povoluje ve prospěch či v neprospěch, neboť se i od něj může odchýlit, neboť zásada zákazu změny k horšímu se použije pouze u výroku o trestu.⁹⁹

Rovněž je nutné dodat, že proti novému rozhodnutí v závislosti na povaze věci a typu rozhodnutí je možné podat řádné nebo mimořádné opravné prostředky.¹⁰⁰

Pokud soud shledá návrh na povolení obnovy řízení jako důvodný, rozhodne usnesením o povolení obnovy řízení, v němž zruší výrok o trestu, který byl uložen původním rozhodnutím, přičemž pokud obviněný vykonává trest odnětí svobody, rozhodne také neprodleně o vazbě. Toto rozhodnutí o vazbě, zejména její doba trvání, je nutné posoudit samostatně a naprosto nezávisle na

⁹⁷ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 756.

⁹⁸ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 756.

⁹⁹ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 724.

¹⁰⁰ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 757.

vazbě v předchozím řízení.¹⁰¹ Soud také musí zrušit původní pravomocné rozhodnutí, jinak by se jednalo o překážku *rei iudicatae*.

V případě kompletního zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení již samozřejmě k dalšímu řízení nedochází.

V obnoveném řízení dochází ke znovu projednání celé věci nebo její části. Dochází k pokračování řízení v závislosti na tom, do jakého stádia dospělo původní řízení, přičemž se vychází ze stavu *ex nunc* tedy od nynějšího projednávání a rozhodování věci.¹⁰² Respektive se původní řízení vrátí do stádia před vydáním rozhodnutí, jež bylo v řízení obnovovacím zrušeno.

V případě, že soud povolil obnovu řízení, jež skončilo rozsudkem, jímž byla schválena dohoda o vině a trestu, nebo pokud skončilo původní řízení usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání nebo podmíněném zastavení trestního stíhání, popř. postoupení věci jinému orgánu, dochází k pokračování v přípravném řízení.

V tom je pokračováno i v případě, kdy trestní stíhání skončilo usnesením soudu, jímž bylo schváleno narovnání v přípravném řízení dle ustanovení § 314 TŘ, neboť ve věci ještě nedošlo k podání obžaloby.¹⁰³ K podání obžaloby však nutně nemusí dojít, pokud vzhledem k výsledkům obnoveného řízení to není na místě, a tedy může být vydáno i jiné rozhodnutí ve věci – postoupení věci jinému orgánu, zastavení trestního stíhání, přerušování trestního stíhání, schválení dohody o vině a trestu, podmíněné zastavení trestního stíhání nebo narovnání.¹⁰⁴

Obdobně bude postupováno i tehdy, když původní řízení skončilo rozsudkem, trestním příkazem, usnesením soudu o zastavení trestního stíhání popř. o schválení narovnání dle ustanovení § 309 TŘ byla věc vrácena státnímu zástupci k došetření dle § 284 odst. 2 TŘ.

¹⁰¹ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s 723.

¹⁰² JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s 723.

¹⁰³ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s 723.

¹⁰⁴ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 757.

V praxi znamená pokračování v přípravném řízení zejména prokazování nových skutečností a důkazů, které nově vyšly najevo, popř. důkazů původních, jež byly doplněny o novoty. V závislosti na typu přípravného řízení se uplatní obecná ustanovení o rozsahu a obsahu dokazování. Orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi tak, aby byl náležitě zjištěn skutkový stav věci bez důvodných pochybností, tj. nic jim nebrání v tom, aby doplnily dokazování i nad rámec novot.¹⁰⁵

Pokud skončilo původní řízení některým z rozhodnutí uvedeným v § 278 odst. 1, 2, pak obnovené řízení pokračuje na podkladu původní obžaloby.¹⁰⁶

Rovněž je také pro obnovené řízení podstatné, zda obnova byla povolena ve prospěch či v neprospěch obviněného.

S obnoveným řízením povoleným jen ve prospěch obviněného spojuje zákon jistá omezení uvedená v § 289 TR. Připomínám, že tento typ řízení je povolen z důvodu existence nových skutečností a důkazů, jež by mohly vést v obnoveném řízení k vydání rozhodnutí, které by bylo příznivější než rozhodnutí původní, nicméně to nakonec nemusí být učiněno. Platí zde pouze tato omezení:

- doba od právní moci rozsudku do právní moci usnesení, které povoluje obnovu, se nezapočítává do promlčecí doby – tato skutečnost v podstatě brání tomu, aby mohl obviněný uniknout bezdůvodně trestní odpovědnosti a dále mu to umožňuje možnost dosáhnout plné rehabilitace¹⁰⁷
- zákaz reformationis in peius se vztahuje pouze na výrok o trestu – obviněnému tedy nemůže být uložen přísnější trest, než který mu byl uložen v původním rozhodnutí, tato zásada se tedy nevztahuje na výrok o vině, a proto může být obviněný v obnoveném řízení uznán vinným ze spáchání těžšího trestného činu oproti původnímu rozhodnutí, taktéž přísnější může být rozhodnutí týkající se náhrady škody i nemajetkové újmy v penězích popř. o vydání

¹⁰⁵ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s 724.

¹⁰⁶ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 757.

¹⁰⁷ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s 725.

bezdůvodného obohacení. Tento zákaz se nevztahuje pouze na rozhodování soudu, ale i pro případná další stádia stíhání. Zákaz změny k horšímu bude uplatněn i v případě, kdy je ukládán souhrnný trest k trestu stanovenému soudem, jenž povolil obnovu dle § 288 odst. 3 TR.

- smrt obviněného není překážkou pro další provedení řízení a trestní stíhání nemůže být vzhledem k této skutečnosti zastaveno, což bude analogicky použito i pro případ prohlášení za mrtvého¹⁰⁸

3.7.1 Náhrada škody

Jedním z důsledků zproštění obžaloby v obnoveném řízení popř. též při zastavení trestního stíhání je, že obviněný má nárok na náhradu škody, stejně jako ten, jenž byl v obnoveném řízení odsouzen k mírnějšímu trestu, než který byl na něm vykonáván na základě původního rozhodnutí.¹⁰⁹

3.8 Obnova řízení v jiných odvětvích českého práva

Obnova řízení není doménou pouze trestního práva, neboť se s ní můžeme setkat i v právu správním a v občanském právu procesním. V této podkapitole shrnu pouze nejdůležitější aspekty tohoto právního institutu ve zmíněných odvětvích.

3.8.1 Obnova řízení v občanském právu procesním

Obnova řízení se vyskytuje v občanském právu procesním také jako mimořádný opravný prostředek, který směřuje proti pravomocnému rozhodnutí. Tento právní institut je v tomto odvětví označován jako žaloba pro obnovu řízení. Taktéž směřuje ke zhojení nedostatků skutkových zjištění.

Žalobou na obnovu řízení je napadáno pravomocné rozhodnutí soudu první instance, pravomocné meritorní rozhodnutí soudu odvolacího nebo usnesení, jímž byl schválen smír. Na rozdíl od obnovy řízení směřující ve

¹⁰⁸ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 758 - 759.

¹⁰⁹ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s. 726.

prospěch obviněného v trestním právu je žaloba na obnovu řízení časově omezena, a sice subjektivní lhůtou tři měsíce a objektivní lhůtou tři roky.¹¹⁰

Žaloba na obnovu řízení v občanském soudním řízení je rovněž jako obnova řízení v trestním právu vázána na taxativně stanovené důvody, jimiž jsou:

- skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které žalobce nemohl bez své viny použít v řízení před soudem prvního stupně nebo před soudem odvolacím (pokud to bylo dle § 205a a § 211a občanského soudního řádu možné, pokud mohou pro účastníka přivodit příznivější rozhodnutí ve věci
- lze provést důkazy, které nebylo možno provést v původním řízení. Žalobce sice splnil důkazní povinnost, ale některé navržené důkazy nebylo možné provést, protože v tom bránila objektivní překážka – např. vážně nemocný svědek. Způsobitelným důvodem na obnovu řízení důkaz, u něhož je pravděpodobné, že může přivodit účastníkovi příznivější rozhodnutí ve věci.¹¹¹

Obnova řízení v občanském soudním řízení stejně jako obnova řízení v trestní řízení nemá ani suspenzivní ani devolutivní účinek, byť suspenzivní v řízení trestním může být přiznán.

Největším rozdílem však je, že nové skutečnosti nebo důkazy coby důvod žaloby na obnovu řízení nemohl účastník řízení v civilním procesu uplatnit v řízení původním.

3.8.2 Obnova řízení ve správním právu

Obnova řízení je ve SŘ také uplatňována jako mimořádný opravný prostředek umožňující průlom do právní moci rozhodnutí. V zákoně jsou pro obnovu řízení ve správním soudnictví vyžadovány tyto podmínky:

- právní moc rozhodnutí ve věci, čímž bylo řízení před správním orgánem ukončeno

¹¹⁰ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A., a kol., *Civilní právo procesní. První část – Řízení nalézací*. Praha: Linde, 2014. ISBN 9788072019403. s. 546.

¹¹¹ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A., a kol., *Civilní právo procesní. První část – Řízení nalézací*. Praha: Linde, 2014. ISBN 9788072019403. s. 547.

- návrh podaný účastníkem, popř. nařízení obnovy ze strany správního orgánu
- důvody obnovy¹¹²

Jak uvádí § 100 odst. 1 SŘ, řízení je možné obnovit, pokud:

- „Vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit, anebo se provedené důkazy ukázaly nepravdivými.*
- Bylo zrušeno či změněno rozhodnutí, které bylo podkladem rozhodnutí vydaného v řízení, které má být obnoveno.*
- Rozhodnutí bylo dosaženo trestným činem.*

Novými skutečnostmi a důkazy jsou zde také rozuměna skutková zjištění, jež nemohla být v řízení uplatněna bez zavinění účastníka podávajícího návrh. Tyto novoty sice již existovaly, ale účastník jich nemohl použít nebo je neznal. Zde opět vidíme rozdíl oproti trestnímu řízení, neboť v něm nemá význam to, že obviněný o nových skutečnostech nebo důkazech v původním řízení věděl, zatímco ve správním řízení musí být účastníkem prokázáno, že tyto skutečnosti a důkazy použít nemohl.

Co se týče lhůt, SŘ v ustanovení § 100 odst. 2 uvádí, že žádost o obnovu řízení může být účastníkem řízení podána u kterékoliv správního orgánu, jež ve věci rozhodoval a to do tří měsíců od dne, kdy se dozvěděl o důvodu obnovy, (subjektivní lhůta), nejpozději však do tří let od právní moci rozhodnutí (objektivní lhůta).¹¹³

Za zmínku jistě stojí také skutečnost, že ve správním řízení teprve až nové pravomocné rozhodnutí ve věci ruší původní pravomocné rozhodnutí. Dalším rozdílem oproti řízení trestnímu je, že obnova řízení ve správním řízení je možné

¹¹² HENDRYCH, D., a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 9788074006241. s. 277.

¹¹³ HENDRYCH, D., a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 9788074006241. s. 279.

nařídít z úřední moci, a to v případě, bylo-li původní rozhodnutí dosaženo trestným činem.¹¹⁴

¹¹⁴ HENDRYCH, D., a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 9788074006241. s. 278 - 279.

4. Obnova řízení z pohledu judikatury

4.1 Obecně o judikatuře

Judikaturou obecně rozumíme rozhodovací činnost soudů. I když v České republice není uplatňován precedenční systém, význam soudních rozhodnutí a rozhodovací činnost pro právo je naprosto nezpochybnitelný.¹¹⁵ V souvislosti s rozhodovací činností soudů je třeba zmínit čl. 40 odst. 1 LZPS, který nám sděluje, že je to pouze soud, kdo může rozhodnout o vině a trestu.

V této kapitole uvádím stěžejní nálezy Ústavního soudu České republiky, které mají pro institut obnovy řízení význam a dále jiná rozhodnutí soudů, jimiž byly vysloveny pro obnovu řízení podstatné skutečnosti. V judikatuře nalezneme nespočet rozhodnutí, jež se týkají obnovy řízení, a proto jsem v níže uvedeném uvedla pouze ta, jež jsou alespoň dle mého názoru, nejzajímavější.

4.1 Nálezy a usnesení Ústavního soudu ČR

- **Nález ÚS 34/2009 ze dne 24. února 2009**

V tomto důležitém nálezu Ústavní soud řešil jednání tzv. *ultra vires*, neboli překročení pravomocí orgánu. Z nálezu cituji: „ *Soud se dopustí jednání ultra vires, v případě, kdy si svévolně, tj. bez opory v zákoně, rozšíří svou jurisdikci anebo pokud nevykonává řádně mu svěřenou diskreci. Rozsah jurisdikce soudu je vymezován skrze jednotlivé typy řízení.* “

Dále se v nálezu věnuje i účelu řízení, v němž je projednáván návrh na její povolení, ale zdůrazňuje, že se v něm nepřezkoumává zákonnost:

„ *Účelem řízení o povolení obnovy naopak není přezkoumávání zákonnosti, popř. odůvodněnosti původního rozhodnutí. Stejně tak není účelem posuzovat vinu odsouzeného.* “

V případě posuzování těchto otázek tak tedy dochází k jednání *ultra vires* a je tedy překračován účel řízení o povolení obnovy, neboť v něm se zjišťuje pouze důvodnost předmětného návrhu. Ústavní soud coby „strážce

¹¹⁵ GERLOCH, A., *Teorie práva*. 5.vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 9788073802332. s. 71

české ústavnosti“ velmi předmětně vymezil, co již je jednáním mimo zákonem stanovený rozsah pravomocí. Ústavní soud rovněž připomněl, že v rámci iudicium rescidens není předmětem řešení zákonnosti ani důvodnosti, ale pouze to, zda návrh na povolení obnovy splňuje podmínky věcné i formální.

• **Usnesení ÚS 19/2004 ze dne 15.dubna 2004**

V tomto usnesení Ústavní soud zamítl stížnost a zároveň opět zdůraznil, že v řízení o povolení obnovy nedochází k přezkumu zákonnosti, a rovněž vyzdvihl povinnost obecných soudů k hodnocení nově vzešlých skutečností a důkazů vzhledem k těm původně uplatněným, přičemž ne každý nově uplatněný důkaz nebo skutečnost je způsobilý vyvolat následek v § 278 TR. Ústavní soud není povolán k tomu, aby důkazy přehodnocoval :

„ V řízení o obnově se posuzuje výlučně otázka, zda nové skutečnosti a důkazy dříve neznámé ve spojení s důkazy již provedenými mohou odůvodnit jiné než původní pravomocné rozhodnutí o vině a trestu. Obecné soudy tedy nemohou bez dalšího převzít nově tvrzené skutečnosti nebo důkazy, aniž by je hodnotily ve vztahu ke skutečnostem a důkazům, z nichž povstalo původní skutkové zjištění.

Stěžovatel se v podané stížnosti dále domáhal vyloučení předsedy senátu krajského soudu, jenž rozhodoval o odvolání v předmětné věci a následně v řízení o návrhu na povolení obnovy řízení, které bylo zamítnuto.

Ústavní soud v usnesení prohlásil, že výše zmíněná skutečnost nemůže být důvodem pro vyloučení předsedy senátu, neboť tomu chybí opora v zákoně. Trestní řád totiž tuto skutečnost nijak nevylučuje.¹¹⁶

Navzdory tomu, že Ústavní soud již dříve zkritizoval současnou právní úpravu, stále o povolení obnovy rozhoduje stejný soud a dokonce i stejný předseda senátu a já se plně ztotožňuji s názorem Ústavního soudu, že tato skutečnost rozhodně nepřidává na nestrannosti a nezávislosti justice.

¹¹⁶ ŠÁMAL, P. a kol., *Trestní řád. II. § 157 až 314s. Komentář.* 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 9788074004650. s. 3393.

- **Nález ÚS 173/2010 ze dne 26. srpna 2010**

„Kontradiktornost se v soudním procesu nevztahuje jen na dokazování, ale zahrnuje i právo seznámit se s argumenty předloženými druhou stranou a vyjádřit se k nim. Z principů kontradiktornosti a rovnosti stran je třeba vycházet i při hledání ústavně konformního výkladu ustanovení upravujícího řízení o návrhu na povolení obnovy řízení (§ 286 odst. 1 a 2 TŘ) a jeho vztahu k obecné úpravě týkající se stížnosti dle § 141 a násl. TŘ a neveřejného zasedání soudu dle § 240 TŘ. Důkazní řízení musí mít kontradiktorní charakter, který v neveřejném zasedání být uplatněn nemůže.“

Tímto nálezem byl zdůrazněn požadavek na tzv. kontradiktornost řízení – z lat. *contra dicere* neboli *oponovat*. Vzhledem k požadavku kontradiktornosti coby požadavku na spravedlivý proces je nutná i rovnost zbraní, která je zaručena právě tím, že věc bude projednána ve veřejném zasedání. Kontradiktornost tedy musí být zajištěna nejen při obnovovacím řízení ale i v řízení o opravném prostředku, který směřuje proti rozhodnutí učiněné právě v *iudicium rescidens*.

- **Usnesení ÚS 7/2009 ze dne 23. března 2009**

Předmětným usnesením Ústavní soud uvedl, že *„dle platné právní úpravy Československého i Českého státu byl přípustný přezkum pravomocného rozsudku bývalého Mimořádného lidového soudu v Mostě ze dne 30. prosince 1948 v řízení o obnově podle § 278 odst. 1 TŘ. Podle předmětného ustanovení § 278 odst. 1 TŘ totiž platí, že obnovu soud povolí, za předpokladu, že původní řízení skončilo pravomocným rozsudkem nebo trestním příkazem, nejen když vyjdou najevo nové skutečnosti nebo důkazy, ale také pokud vzhledem k nim by původně uložený trest byl ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo k poměrům pachatele nebo uložený druh trestu by byl ve zřejmém rozporu s účelem trestu.“*¹¹⁷

¹¹⁷ ŠÁMAL, P. a kol., *Trestní řád. II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 9788074004650. s. 3393.

- **Nález ÚS sp.zn. III ÚS 2959/10-1 ze dne 14. dubna 2011**

V tomto nálezu Ústavní soud vyzdvihuje obnovu řízení coby mimořádný opravný prostředek a specifikuje v něm důvodnost návrhu na povolení obnovy řízení.

„ Za nové okolnosti pak nelze považovat skutečnosti, které byly soudu dříve známy, avšak soud je nepokládal za důležité pro své rozhodnutí. Měřítkem důvodnosti ústavní stížnosti není věcná správnost návrhem na obnovu řízení napadených rozhodnutí, ale otázka, zda existovaly relevantní důvody pro její povolení“

Pro ústavněprávní přezkum je tedy rozhodné to, zda obecné soudy návrh projednaly řádným způsobem a také to, zda je vydané rozhodnutí řádně odůvodněno, neboť by to pak neumožňovalo jeho řádný přezkum, v neposlední řadě je též vyzdvižnuto, zda závěr rozhodnutí není výsledek libovůle či excesu. S tímto názorem Ústavního soudu se plně ztotožňuji, neboť jak již bylo zmíněno v kapitole důvody obnovy, to, že některý z důkazů nebyl v původním řízení proveden, byť byl navrhován i zaznamenán ve spise, neznamená, že je tento důkaz soudu neznámý, a tudíž nemůže být namítán jako nová skutečnost nebo důkaz a sloužit jako důvod pro nařízení obnovy řízení.

4.2 Rozhodnutí a stanoviska ostatních soudů

- **Rozhodnutí č. 28/2004 Sb. rozh. tr.**

Rozhodnutím č. 28/2004 bylo vysloven důležitý názor, a sice že: *„Do pravomoci soudů České republiky nespadá rozhodování o povolení obnovy řízení a zrušení pravomocného rozhodnutí ve věcech, v nichž před datem 1. 1. 1993 rozhodl soud se sídlem na území Slovenské republiky.“* Tímto rozhodnutím tak došlo k vymezení pravomoci, ostatně jiný postup v dané věci by byl nesprávný, protože se jedná o rozsudek soudu cizího státu, i když byl vyhlášen soudem dříve společné soudní soustavy. (viz i R 13/2007).

- **Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2013, sp. zn. Tpjn 302/2012-1**

*„Výčet rozhodnutí uvedených v ustanovení § 277 TR je taxativní, proto jejich okruh **nelze rozšiřovat** ani s použitím analogie ve prospěch obviněného. Přípustnost obnovy řízení ohledně jiných rozhodnutí nelze dovozovat ani z ustanovení čl. 4 odst. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě, která se týká zásady ne bis in idem a stanoví, že kdy nejde o porušení tohoto zákazu dvojího stíhání nebo potrestání v případě uplatnění mimořádných opravných prostředků.“*

5. Komparace s vybranou právní úpravou

Pro komparaci současné platné právní úpravy obnovy řízení jsem si vybrala slovenskou právní úpravu. Je to především z důvodu blízkosti našich právních řádů, společné historie a jisté vzájemnosti, která tu vždy panovala. Úvodem ještě dodám, že nepoužívám doslovné znění slovenské úpravy, ale překlad.

Slovenský trestní řád č. 301/2005 Sb., všimněme si, že naši východní sousedé se s potřebou nového trestního řádu vypořádali znatelně rychleji než naši zákonodárci, upravuje institut obnovy řízení také jako mimořádného opravného prostředku v ustanoveních § 393 – 405. Tento zákon vyjma obnovy řízení považuje za další opravné prostředky ještě dovolání, což je shodné s naší úpravou, a jako třetí opravný prostředek uvádí poněkud specifické zrušení pravomocného rozhodnutí v přípravném řízení, což je *per analogiam* k našemu § 174a TŘ. Institut obnovy řízení je z hlediska přehlednosti slovenského trestního řádu upraven vcelku obdobně tomu našemu:

- § 393 Obecná ustanovení
- § 394 – 395 Podmínky obnovy řízení
- § 396 Osoby oprávněné k návrhu na povolení obnovy řízení a zpětvzetí návrhu
- § 397 Příslušnost soudu k rozhodnutí o obnově řízení
- § 398 – 402 Řízení o návrhu na povolení obnovy řízení
- § 403 – 405 Řízení po povolení obnovy

§ 393 TŘ uvádí: „*Skončilo-li trestní stíhání vedené proti určité osobě pravomocným rozsudkem, pravomocným trestním příkazem nebo pravomocným usnesením, lze v trestním stíhání téže osoby pro týž skutek pokračovat, jen byla-li povolena obnova řízení.*“¹¹⁸ Oproti naší úpravě zde absentuje uzavřený výčet rozhodnutí.

Obnova řízení je ve slovenské právní úpravě vázána na obdobné podmínky jako v našem trestním řádu, a sice následující:

¹¹⁸ *Slovenský trestní řád*. Překlad: Artlingua. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. ISBN 8073380560. s.209.

„(...) vyjdou-li najevo **skutečnosti nebo důkazy soudu dřív neznámé**, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve **odůvodnit jiné rozhodnutí** o vině anebo vzhledem k nimž by původně uložený trest byl ve zřejmém nepoměru k závažnosti činu nebo poměrům pachatele nebo uložený druh trestu by byl ve zřejmém rozporu s účelem trestu (...)“

dále:

„(...) vyjdou-li najevo **skutečnosti nebo důkazy dříve soudu neznámé**, které by samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve vést k závěru, že důvody k zastavení nebo podmíněnému zastavení tu nebyly a že **je namístě v řízení o obžalobě pokračovat.**“

dále potom:

„(...) vyjdou-li **najevo nové skutečnosti nebo důkazy dříve neznámé**, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení s jinými vést k závěru, že důvody k zastavení nebo podmíněnému zastavení tu nebyly a že **je namístě podat obžalobu nebo jednat o dohodě.**“

a oproti naší právní úpravě navíc ještě obsahuje:

„**Skutečností dříve neznámou je podle předchozích odstavců též rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, podle něhož byla rozhodnutím prokurátora nebo soudu nebo v řízení, které mu předcházelo, porušena základní lidská práva nebo svobody obviněného.**“¹¹⁹

Posledním důvodem je zjištění, že orgán činný v trestním řízení v původním řízení spáchal porušením povinnosti trestný čin. Slovenská úprava oproti naší uznává jako podmínku i rozhodnutí ESLP. V našem trestním řádu sice tento důvod nenajdeme, nicméně ve speciálním zákoně o Ústavním soudu ano.

¹¹⁹ Slovenský trestní řád. Překlad: Artlingua. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. ISBN 8073380560. s.209-210.

Co se týče důvodů pro vyloučení obnovy řízení, ty jsou shodné s těmi v naší právní úpravě. Oproti naší úpravě ve slovenské absentuje uplynutí lhůty v délce jedné poloviny promlčecí doby trestného činu, o němž se vedlo trestní stíhání.

Co se týče oprávněnosti osob k podání návrhu na povolení obnovy řízení, opět zde panuje shoda s českou právní úpravou, což platí i pro zpětvzetí návrhu.¹²⁰

Ohledně příslušnosti soudu k projednávání návrhu na povolení obnovy, uvádí § 397 odst. 2 slovenského trestního řádu následující:

„O návrhu na povolení obnovy řízení, které skončilo pravomocným rozhodnutím soudu, rozhoduje jiný samosoudce nebo jiný senát soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni.“

Zde je podstatný rozdíl oproti české úpravě, neboť u nás rozhoduje stejný soud ba dokonce i stejný senát, což rozhodně vnímám jako nedostatek a v tomto ohledu by se český zákonodárce rozhodně měl inspirovat u našich východních sousedů.

Iudicium rescindens je upraveno v ustanoveních § 398 – 402 a opět zde nenalezneme nějaké zásadní rozdíly. I na Slovensku je návrh na povolení obnovy řízení nepřípustný, je-li podán neoprávněnou osobou. Taktéž slovenský soud zkoumá důvodnost návrhu na povolení obnovy řízení a je-li návrh důvodný, soud obnovu povolí a zruší část nebo celé rozhodnutí, jež je napadeno. Analogicky taktéž platí, že soud nezrušuje pouze rozhodnutí soudu první instance, nýbrž i rozhodnutí soudu druhého stupně. I na Slovensku platí, že soud je vázán pouze návrhem na povolení obnovy řízení a nejedná nad jeho rámec – pouze s výjimkou beneficio cohaesionis. I slovenský trestní řád o návrhu na povolení obnovy řízení rozhoduje formou usnesení, v němž uvádí, zda ruší rozhodnutí ve prospěch či v neprospěch obviněného. Na Slovensku platný trestní řád stejně jako ten český stanovuje, že o návrhu na povolení obnovy je rozhodováno ve veřejném zasedání. Proti usnesení, jímž bylo rozhodnuto o návrhu na obnovu řízení, je přípustné podat opravný prostředek

¹²⁰ SEKVARD, O. *Mimořádné opravné prostředky ve slovenském trestním řízení. Trestněprávní revue.* 2006. č. 11. s. 324.

ve formě stížnosti, jež má odkladný účinek, což je opět shodné s úpravou u nás. I na Slovensku může být rozhodnuto o návrhu na povolení obnovy řízení v neveřejném zasedání dle § 402 odst. 2. a sice v případě, že je návrh podán neoprávněnou osobou nebo je podán návrh opakovaně podaný, jenž byl již pravomocně zamítnut. I zde tedy spatřujeme podobnost s českým trestním řádem.

Ustanovení § 403 je opět ve shodě s naší úpravou – v případě, že je soudem povolena obnova řízení a odsouzený se nachází ve výkonu trestu odnětí svobody uloženým mu původním rozhodnutím, soud rozhodne neprodleně o vazbě. Ohledně iudicium rescissorium se slovenský trestní řád taktéž nijak zvlášť neodchyluje od našeho. V posledním ustanovení § 405 jsou uvedena omezení, jež platí pro obnovené řízení ve prospěch obviněného, a pokud nahlédneme do naší úpravy, nalezneme tam ustanovení totožná.

Z výše uvedeného vyplývá, že slovenský trestní řád se ohledně úpravy obnovy řízení, v podstatně neliší od té naší vyjma dvou zásadních rozdílů, a sice podmínky pro obnovu, jež může být i rozhodnutí ESLP a podstatnějším rozdílem v podobě příslušnosti při rozhodování o návrhu na povolení obnovy.

6. Závěr

Tato diplomová práce se věnovala tématu právního institutu obnovy řízení. Obnova řízení je mimořádným opravným prostředkem, který je známý napříč vyspělými právními kulturami mimo jiné také v Rakousku, Spojených státech amerických či ve Francii.¹²¹

Důležitost mimořádných opravných prostředků, jež směřují proti pravomocným rozhodnutím a způsobují průlom v těchto rozhodnutích, je nezpochybnitelná a posiluje legalitu a záruku vydání správného a spravedlivého rozhodnutí v širším kontextu i účel trestního řízení.

Při psaní jsem se dozvěděla mnoho detailů a celá práce byla nepochybně velkým vědomostním přínosem. Při zkoumání současné platné právní úpravy musím uznat, že obnova řízení obsažená v trestním řádu je vcelku velmi zdařilá.

Zejména v posledních letech se již jen nemluví o novém trestním řádu, ale návrh začíná mít konečně reálnou podobu. O tom, že je takovýto krok nepochybně nutným, není pochyb. Jediné, co bych v nové úpravě uvítala je, jak jsem již zmínila v předešlé kapitole, nutnost, aby o návrhu na povolení obnovy řízení rozhodoval jiný předseda senátu popř. jiný soudce. I Ústavní soud se přiklání k tomu, že by tato změna nepochybně přispěla k posílení nestrannosti a nepodjatosti soudce, byť to nepřispěje k hospodárnosti.

¹²¹ SOTOLÁŘ, A., ŠÁMAL, P., SOVÁK, Z., *K řízení o opravných prostředcích v trestních věcech. Právní rozhledy*. 1997 č. 5. s. 241.

Cizojazyčné resumé

This theses is focused on retrial which is an extraordinary remedy known in advanced law cultures among other things in Austria, United states of America or in France.

The importance of extraordinary remedies, which are tended against lawful adjudication and which could break the lawfulness, is not able to be deconstructed and it makes legality stronger and also guaranty of adjudication that is correct and fair, last but not least the aim of criminal process.

While writing, I got known many details and the whole theses was a big asset of knowledge. Openly, the retrial 'the new proceeding, which is involved in the Czech Criminal Code, is in my opinion very successful.

In recent years, the new Czech Criminal Code is not been being talked about but it finally has a real form. The necessity of the new Czech Criminal Code is undoubted. The only one change in the new Czech Criminal Code that I wish, is a fact that the suggestion of retrial should be qualified by the other judge or another panel of the court than the judge or panel who made the previous decision. This opinion is espoused not only by me but also by the Czech Constitutional court, which says that this change could enrich the objectivity and unprejudiced judge despite the fact that it is not good for economy.

Použité prameny

Literatura

- CÍSAŘOVÁ, D. a kol., *Trestní právo procesní*. Praha: Linde, 2002. ISBN 8072013742. s. 757.
- FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRIVNA, T., a kol., *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508. s. 928.
- CHMELÍK, J., *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 9788073804886. s. 509.
- JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 9788075021601. s.848.
- ŠÁMAL, P. a kol., *Trestní řád. II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 9788074004650. s. 4700.
- ŠÁMAL, P., *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. ISBN 8071792497. s.195.
- VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V., *České právní dějiny*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 9788073805753. s. 694.
- SMRŽOVÁ, P., KNOLL, V., ZBORNÍKOVÁ, A., *Vybrané mezníky českých právních dějin*. 1.vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2002. ISBN 8086473112.s.156.
- STORCH, F., *Řízení trestní rakouské. Díl druhý. Částka druhá, nákladem právnické jednoty v Praze*. Praha 1896 : Wolters Kluwer (reprint původního vydání).
- PIPEK, J., *Rozsah přezkoumávání rozhodnutí v trestních věcech – Revizní princip*. Praha: Univerzita Karlova, 1988. s.349
- VANTUCH, P., *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck. 2014. ISBN 9788074004575. s.1072.
- ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J., a kol., *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 9788074004964. s.1053.
- WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A., a kol., *Civilní právo procesní. První část – Řízení nalézací*. Praha: Linde, 2014. ISBN 9788072019403. s.624.
- HENDRYCH, D., a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 9788074006241. s.599.
- GERLOCH, A., *Teorie práva*. 5.vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 9788073802332. s.308.
- *Slovenský trestní řád*. Překlad: Artlingua. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. ISBN 8073380560. s.284.

Judikatura

- Rozhodnutí 35/1988 Sb. rozh. tr. Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky sp. zn. 2 To 39/87 ze dne 24. 8. 1987
- Rozhodnutí 32/1992 Sb. rozh. tr. Nejvyššího soudu ČSFR sp. zn. 1 Tzf 9/91 ze dne 10. 9. 1991
- Rozhodnutí 17/1968 Sb. rozh. tr. Nejvyššího soudu ČSSR sp. zn. 4 Tz 105/67 ze dne 29. 12. 1967
- Rozhodnutí 13/2002 Sb. rozh. tr. Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tz 82/2001 ze dne 3. 5. 2001
- Rozhodnutí 3/1974 Sb. rozh. tr. Nejvyššího soudu ČSFR sp. zn. Tpjf 20/73 ze dne 19. 12. 1973
- Rozhodnutí 11/2003 Sb. rozh. tr. Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 3 To 833/2001 ze dne 31. 10. 2001
- Rozhodnutí č. 20/1966 Sb. rozh. tr. Nejvyššího soudu ČSSR sp. zn. 10 To 11/65 ze dne 26. 10. 1965
- Nález ÚS 34/2009 ze dne 24. února 2009
- Usnesení ÚS 19/2004 ze dne 15. dubna 2004
- Nález ÚS 173/2010 ze dne 26. srpna 2010
- Nález ÚS sp. zn. III ÚS 2959/10-1 ze dne 14. dubna 2011
- Usnesení ÚS 7/2009 ze dne 23. března 2009
- Rozhodnutí č. 28/2004 Sb. rozh. tr. Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka Pardubice 13 To 325/2003 ze dne 6. 11. 2003
- Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2013, sp. zn. Tpjn 302/2012-1

Internetové zdroje

- <https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/trestni-prikaz-25119.html>
- http://www.psp.cz/knih/1948ns/tisky/t0486_01.html
- http://www.psp.cz/knih/1948ns/tisky/t0486_01.htm
- <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1956-64>
- <http://www.ceska-justice.cz/2018/01/ceska-advokatni-komora-pokus-o-novy-trestni-rad-je-navratem-do-padesatych-let/>

Právní předpisy

- Zákon č. 64/1956 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 87/1950 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

- Zákon č. 119/1873 Sb., Glaserův trestní řád
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád
- Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
- Listina základních práv a svobod č.2/1993 Sb.
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod publikovaná pod č. 209/1992 Sb.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Časopisy

- ŠÁMAL, P. *K postupu při záměně identity obžalovaného v pravomocném rozsudku.* Právní rozhledy, 2000. č. 6
- SOTOLÁŘ, A., ŠÁMAL, P., SOVÁK, Z., *K řízení o opravných prostředcích v trestních věcech.* Právní rozhledy. 1997 č. 5.